

00Харківський національний університет міського господарства
імені О.М. Бекетова

(повне найменування вищого навчального закладу)

ННІ Архітектури, містобудування та дизайну

(повне найменування інституту, назва факультету (відділення))

кафедра Архітектури будівель і споруд

(повна назва кафедри (предметної, циклової комісії))

Пояснювальна записка

до кваліфікаційної роботи здобувача

бакалавр

(освітньо-кваліфікаційний рівень)

на тему:

«АРТ-ЦЕНТР У М. ХАРКІВ»

Виконав: здобувач 4 курсу,

Групи А 2022-2

напряму підготовки (спеціальності)

19 Архітектура та будівництво

(шифр і назва напряму підготовки, спеціальності)

191 Архітектура та містобудування

(шифр і назва напряму підготовки, спеціальності)

ОПП Архітектура та містобудування

(шифр і назва напряму підготовки, спеціальності)

Єньшина Д.Є.

(прізвище та ініціали)

Керівник ст. викл. Сільвестрова Н.П

(прізвище та ініціали)

Рецензенти к.т.н., доц. Фурсов Ю.В.

(прізвище та ініціали)

асист. Малік Н.О.

(прізвище та ініціали)

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ МІСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА ІМЕНІ О. М. БЕКЕТОВА

Науково-навчальний інститут ННІ Архітектури, містобудування та дизайну

Кафедра Архітектури будівель і споруд

Освітньо-кваліфікаційний рівень Бакалавр

Освітня програма Архітектура та містобудування

(шифр і назва)

Спеціальність 191 Архітектура та містобудування

(шифр і назва)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувача кафедри АБіС
Смірнова О.В.

«17» березня 2026 року

З А В Д А Н Н Я

НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ ЗДОБУВАЧА

Єньшина Дар'я Євгенівна

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема проєкту (роботи) «Арт-центр у м. Харків»

керівник(и) проекту (роботи): Сільвестрова Н.П., ст. викл.

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом закладу вищої освіти від «17» березня 2026 року № 255-03

2. Строк подання здобувачем проєкту (роботи) «18» червня 2026 р.

3. Вихідні дані до проєкту (роботи): завдання на дипломне проєктування, результати переддипломної практики, топографічна зйомка території, аналітичні дослідження (аналіз аналогів об'єкту проєктування), графоаналітичні матеріали

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити): РОЗДІЛ 1. «АНАЛІЗ АНАЛОГІВ АРТ-ЦЕНТРІВ», РОЗДІЛ 2. «АРХІТЕКТУРНО-ПЛАНУВАЛЬНЕ ТА ОБ'ЄМНО-ПРОСТОРОВЕ РІШЕННЯ АРТ-ЦЕНТРУ», РОЗДІЛ 3 «ТЕХНІКО-ЕКОНОМІЧНІ ПОКАЗНИКИ АРТ-ЦЕНТРУ», РОЗДІЛ 4. «ОХОРОНА ПРАЦІ».

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень): Схеми містобудівного аналізу території проєктування, фотофіксація ділянки проєктування, опорний план (М 1:500), генеральний план (М 1:500), плани поверхів архітектурного об'єкту (М 1:200), фасади М (1:200), розріз М (1:200), об'ємно-просторова модель архітектурного об'єкту, видові перспективи архітектурного об'єкту.

6. Консультанти розділів кваліфікаційної роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
1	Сільвестрова Н.П., ст. викл. кафедри АБіС	 17.03.2026	 04.04.2026
2	Сільвестрова Н.П., ст. викл. кафедри АБіС	 15.04.2026	 30.05.2026
3	Корзун Н.К., асистент кафедри ЕтаМ	 01.05.2026	 8.06.2026
4	Левашова Ю.С., доцент кафедри ОПтаБЖД	 01.05.2026	 8.06.2026

7. Дата видачі завдання

17 березня 2026 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Термін виконання етапів роботи	Примітка
1	Визначення теми дипломного проекту, обґрунтування вибору обраного об'єкту, вступ	Березень 2026	Виконано
2	Аналіз аналогів обраного об'єкту проектування, збір і аналіз інформації	Березень 2026	Виконано
3	Містобудівний аналіз території проектування (аналітичні схеми, опорний план, генеральний план)	Квітень 2026	Виконано
4	Архітектурно-планувальне рішення обраного об'єкту проектування (графічне оформлення планів, фасадів, розрізу)	Квітень 2026	Виконано
5	Об'ємно-просторове рішення обраного об'єкту проектування (графічне оформлення видових перспектив, 3-Д моделі, видові ракурси)	Квітень 2026 Травень 2026	Виконано Виконано
6	Розробка пояснювальної записки (1 розділ роботи)	Травень 2026	Виконано
7	Розробка пояснювальної записки (2 розділ роботи)	Травень 2026	Виконано
8	Виконання завдань суміжних розділів дипломного проекту (3-4 розділи роботи)	Травень 2026 Червень 2026	Виконано Виконано
9	Оформлення пояснювальної записки (всі розділи роботи) – перевірка на плагіат	Червень 2026	Виконано
10	Оформлення загальної експозиції графічного матеріалу	Червень 2026	Виконано
11	Захист кваліфікаційної роботи	Червень 2026	Виконано

Здобувач

(підпис)

Сньшина Д.Є.

(прізвище та ініціали)

Керівник кваліфікаційної роботи

(підпис)

Сільвестрова Н.П.

(прізвище та ініціали)

ЗМІСТ:

ВСТУП.....	4
1. АНАЛІЗ АНАЛОГІВ АРТ-ЦЕНТРІВ.....	6
1.1 TIC ART CENTER / арт-центр ТІС. Китай, Фошань.....	6
1.2 Yunnan Dongfengyun Art Center / Мистецький центр Юньнань, Китай...	13
1.3 Dragon Lake Public Art Center / Громадський художній центр. Чженчжоу, провінція Хенань, Китай	18
2. АРХІТЕКТУРНО-ПЛАНУВАЛЬНЕ ТА ОБ'ЄМНО-ПРОСТОРОВЕ РІШЕННЯ АРТ-ЦЕНТРУ	26
2.1 Містобудівний аналіз території об'єкту проєктування.....	26
2.2 Вирішення генерального плану нового об'єкту та благоустрій території	32
2.3 Функціонально-планувальне рішення арт-центру	36
2.4 Об'ємно-просторове та архітектурно-конструктивне рішення арт-центру	40
3. ТЕХНІКО-ЕКОНОМІЧНІ ПОКАЗНИКИ АРТ-ЦЕНТРУ.....	44
4. ОХОРОНА ПРАЦІ	48
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ ДЖЕРЕЛ.....	59

ВСТУП

У сучасних умовах розвитку міст архітектурно-містобудівне середовище суттєво впливає на якість життя населення, культурний розвиток суспільства та створення можливостей для творчої самореалізації людини. Важливу роль у цьому процесі відіграють громадські будівлі культурного призначення, серед яких особливе місце належить арт-центрам [1].

Арт-центр являє собою багатофункціональний громадський об'єкт, що поєднує простори для виставкової, освітньої, творчої та комунікативної діяльності. У таких закладах можуть проводитися виставки, мистецькі акції, лекції, майстер-класи, культурні фестивалі та інші заходи, спрямовані на розвиток творчого потенціалу суспільства [2]. На відміну від традиційних музеїв або галерей, сучасні арт-центри характеризуються універсальністю використання приміщень, можливістю їх трансформації та поєднанням різноманітних функціональних процесів.

Актуальність теми визначається посиленням значення культурних просторів у структурі сучасного міста. В умовах оновлення міського середовища арт-центри дедалі частіше стають інструментом відродження територій, які втратили первісне функціональне призначення. Створення подібних об'єктів сприяє підвищенню привабливості міських районів, активізації громадського життя та формуванню нових осередків культурної активності [3].

Сучасні арт-центри виконують низку важливих функцій. Вони забезпечують доступ до культурних цінностей та сучасного мистецтва, підтримують розвиток творчих індустрій, створюють умови для професійної реалізації митців та сприяють налагодженню соціальних комунікацій між різними групами населення [4]. Завдяки цьому такі об'єкти стають не лише культурними установами, а й важливими громадськими просторами міста.

З містобудівної точки зору арт-центри здатні впливати на формування архітектурного образу міського середовища. Їх розміщення в центральних районах, громадських центрах або на територіях, що підлягають

реконструкції, дозволяє підвищити функціональну насиченість міського простору та забезпечити його ефективне використання [5].

Особливої актуальності набуває проектування арт-центрів відповідно до принципів сталого розвитку. Архітектурні рішення повинні враховувати вимоги енергоефективності, екологічної безпеки, інклюзивності та універсального дизайну. Гнучкість планувальної структури, можливість адаптації приміщень до різних сценаріїв використання та створення комфортного середовища для всіх категорій відвідувачів є важливими умовами формування сучасного культурного об'єкта [6].

1. АНАЛІЗ АНАЛОГІВ АРТ-ЦЕНТРІВ

1.1 TIC Art Center / Арт-центр ТІС. Китай, Фошань

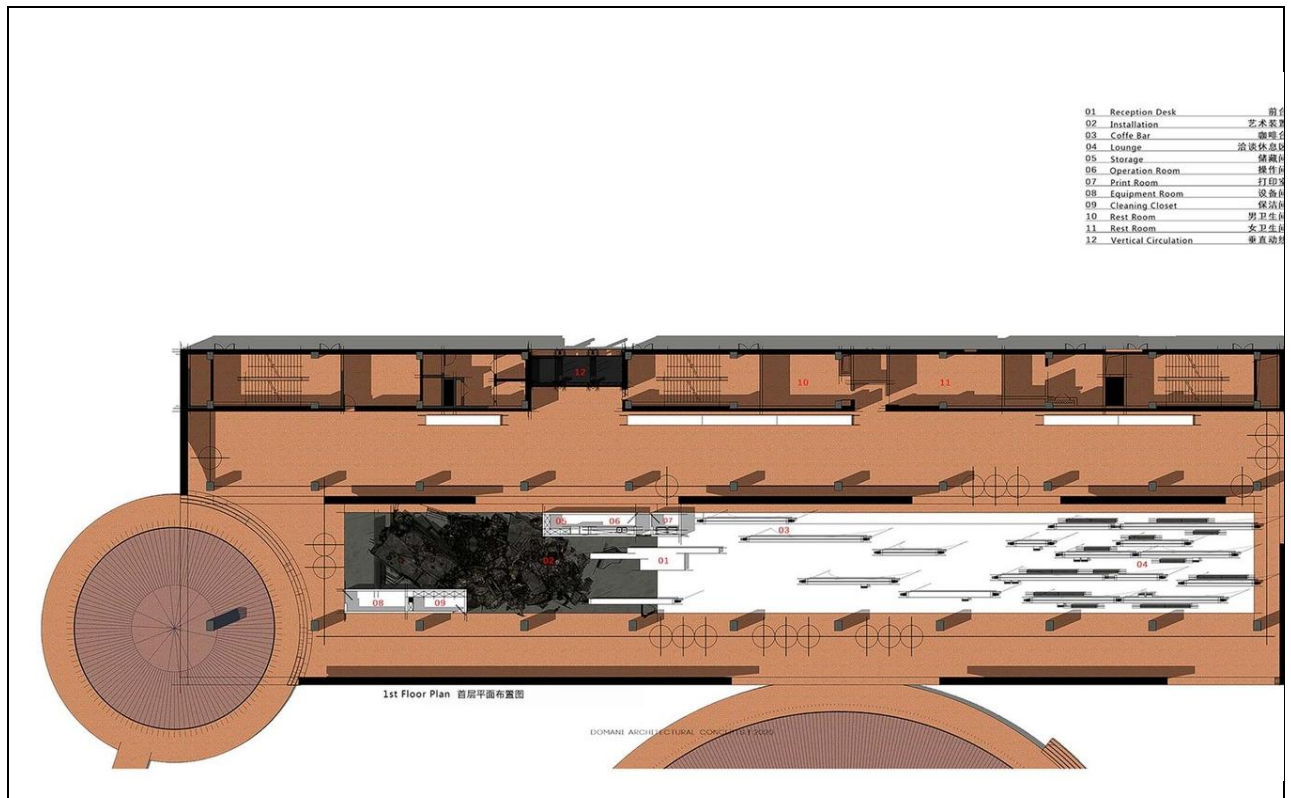

Рисунок 1.1 Арт-центр ТІС. Китай, Фошань. План 1-го поверху. Джерело: ArchDaily [7].

Розташування: China, Foshan / Китай, Фошань.

Архітектори: DOMANI

Площа: 18000 м²

Джерело: ArchDaily [7].

Художній центр ТІС є масштабним проектом вартістю близько 180 млн юанів, створеним архітектурним бюро DOMANI для компанії Times China як уособлення переходу до більш вишуканого та екологічно орієнтованого розвитку. Ключовою особливістю будівлі виступає сучасна двошарова фасадна система: зовнішній шар сформований ажурною структурою з трикутної керамічної цегли, тоді як внутрішній складається з великих безрамних скляних панелей довжиною 2200 мм. Таке поєднання забезпечує не лише виразний візуальний образ, а й відповідає принципам пасивного

проектування, зменшуючи витрати енергії на охолодження приблизно на 30% та забезпечуючи природне розсіювання сонячного світла.

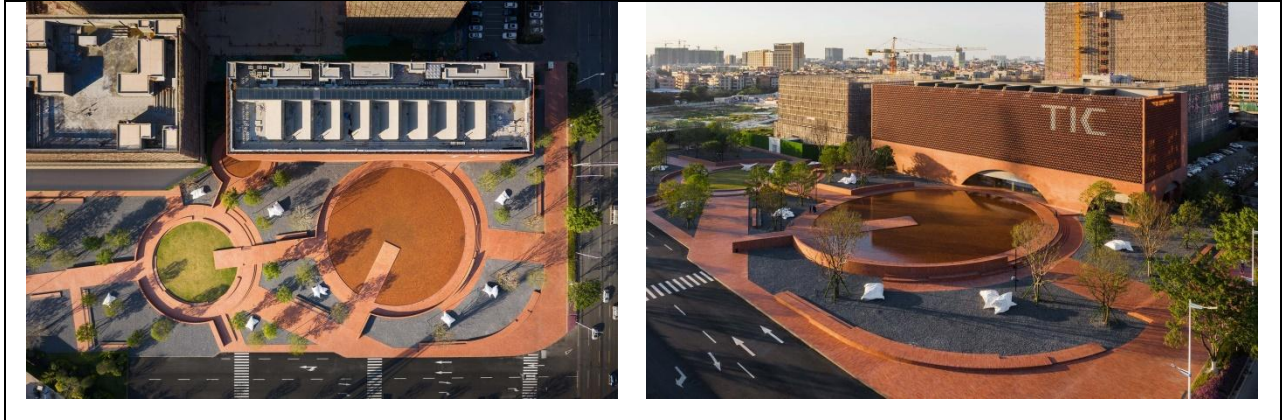

Рисунок 1.2 Арт-центр TICS. Китай, Фошань. Загальний вигляд.

Джерело: ArchDaily [7].

Ландшафтне оформлення комплексу логічно продовжує архітектурну концепцію через використання червоної цегли, композицій із чорного гравію та великого круглого водного елемента, одного з найбільших у регіоні. Важливим акцентом є арка головного фасаду з прольотом 29 метрів, що реалізована за допомогою складної конструкції консольних балок і підвісних колон, створюючи ефект одночасної масивності й легкості. Екстер'єр доповнюють мистецькі інсталяції серії «Велика мрія», які підсилюють емоційне сприйняття простору.

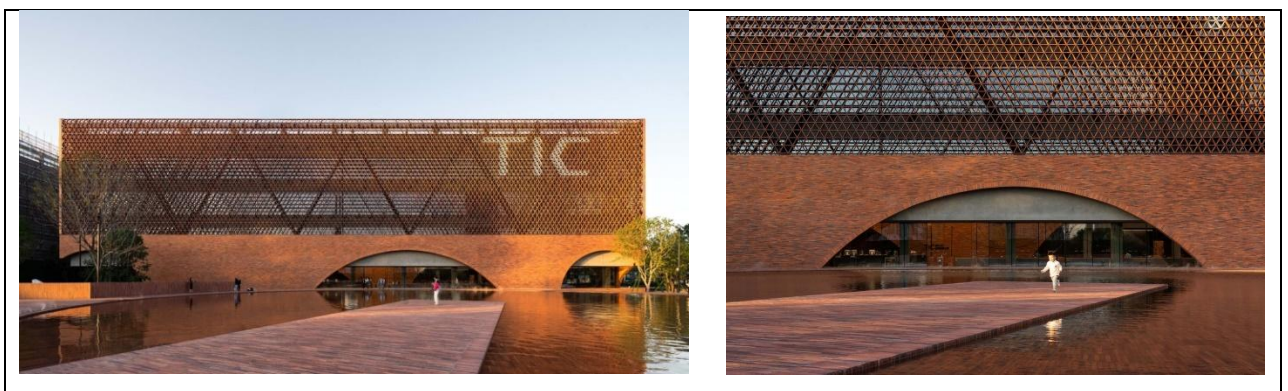

Рисунок 1.3 Арт-центр TICS. Китай, Фошань. Джерело: ArchDaily [7].

Інтер'єр вирішений на основі концепції «деінтеріоризації», коли матеріали зовнішнього середовища органічно переходять у внутрішній простір, формуючи єдину композицію. Замість традиційного освітлення застосовано інтелектуальну світлову стелю, яка відтворює ефект студійного світла та гармонійно поєднує його з природним освітленням. Просторову організацію визначає прохід у вигляді «долини», що розділяє будівлю на виставкову та функціональну частини і водночас відкриває відвідувачам зміну світлотіньових ефектів під час руху містками.

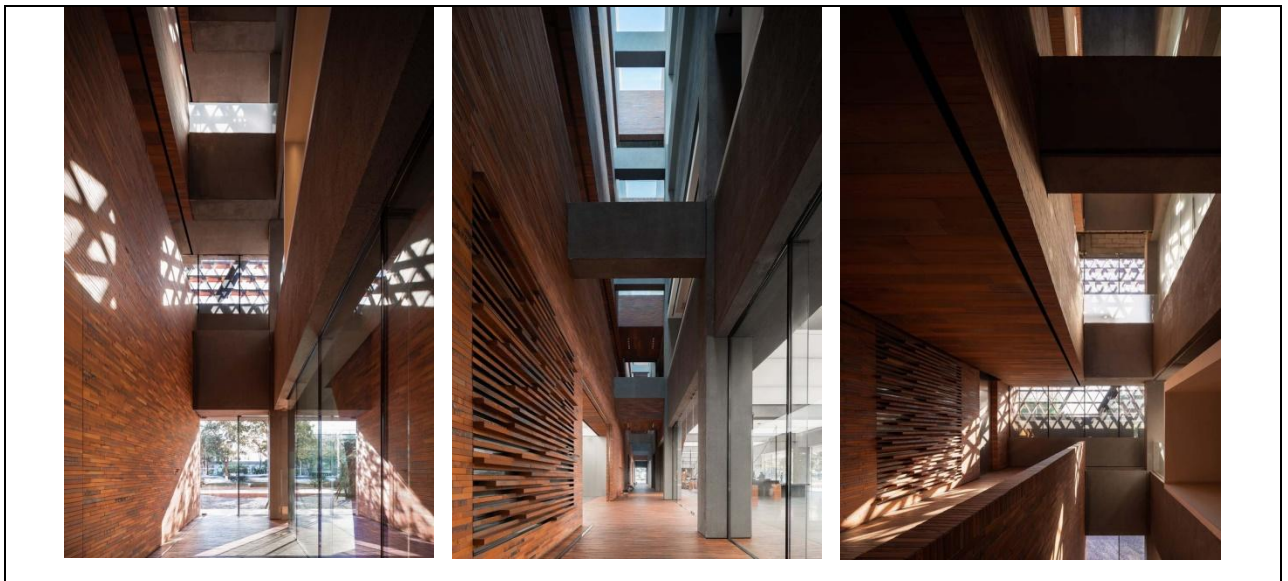

Рисунок 1.4 Арт-центр ТІС. Китай, Фошань. Інтер'єр внутрішнього простору.

Джерело: ArchDaily [7].

Планувальна структура інтер'єру орієнтована на універсальність і можливість трансформації. Інженерні системи інтегровані в конструкції, що дозволяє легко змінювати функціональне призначення приміщень у майбутньому. Значну роль відіграють зони відпочинку з барною стійкою та модульними меблями, які можна адаптувати під різні сценарії використання. Навіть деталі, як-от світильники, стилізовані під білизняні мотузки, сприяють створенню теплої та водночас креативної атмосфери.

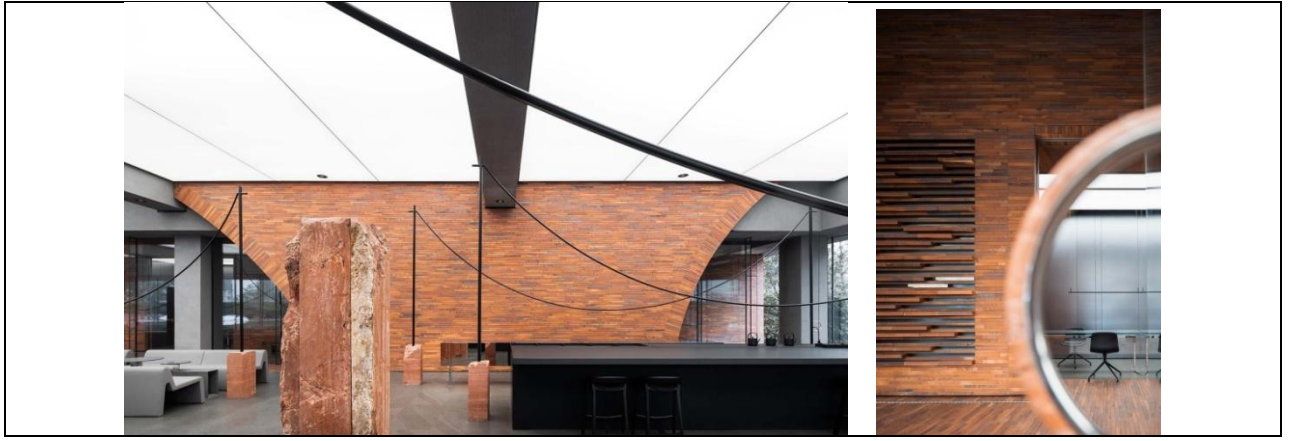

Рисунок 1.5. Арт-центр ТІС. Китай, Фошань. Інтер'єр зали відпочінку.

Джерело: ArchDaily [7].

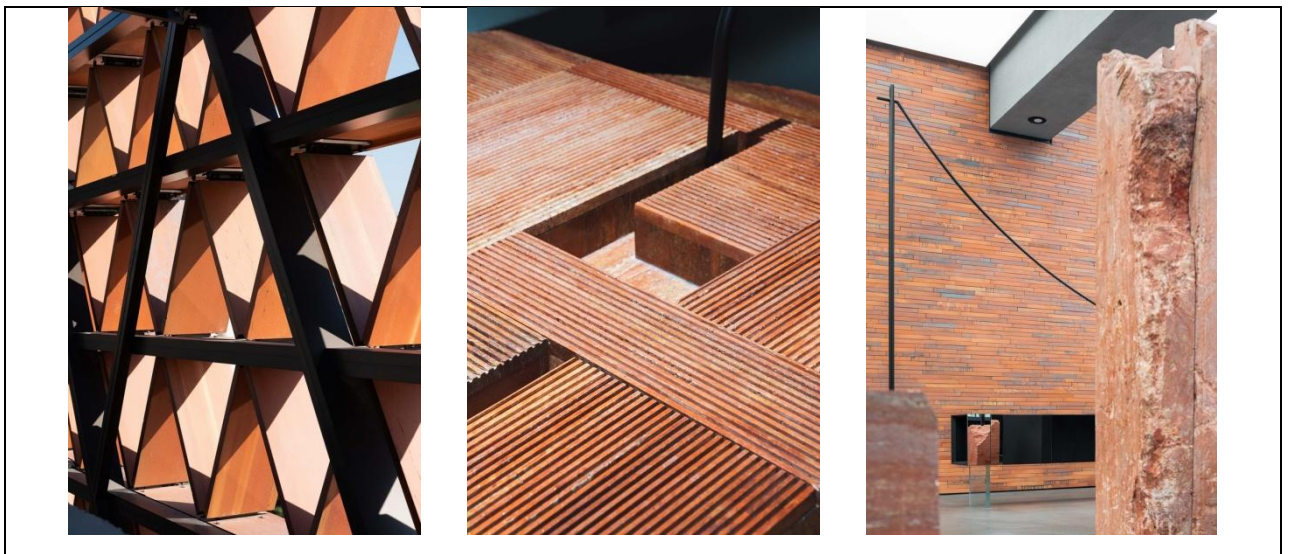

Рисунок 1.6 Арт-центр ТІС. Китай, Фошань. Зовнішні матеріали.

Джерело: ArchDaily [7].

Важливим аспектом проєкту стало переосмислення традиційних матеріалів: спеціально було розроблено 25 варіантів форм червоної цегли. Це дало змогу поєднати ремісничі традиції з сучасними технологіями виробництва, створивши матеріал, що відповідає як естетичним, так і технічним вимогам. Дослідження процесів випалу, стабільності виробництва та економічної доцільності дозволили отримати продукт, який гармонійно поєднує культурну спадщину південного Китаю з інноваційними будівельними рішеннями..

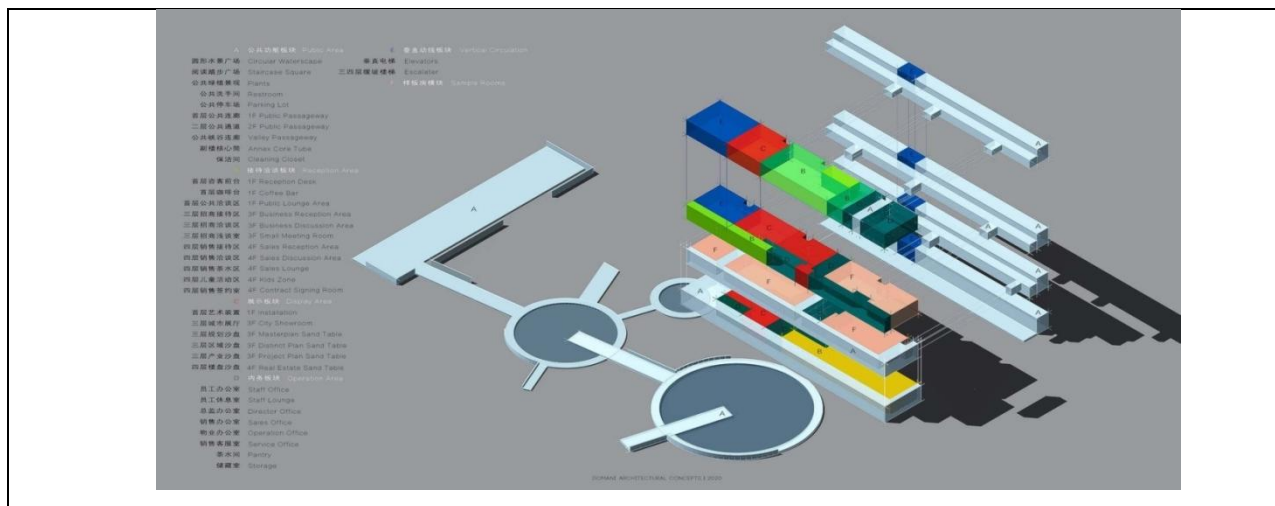
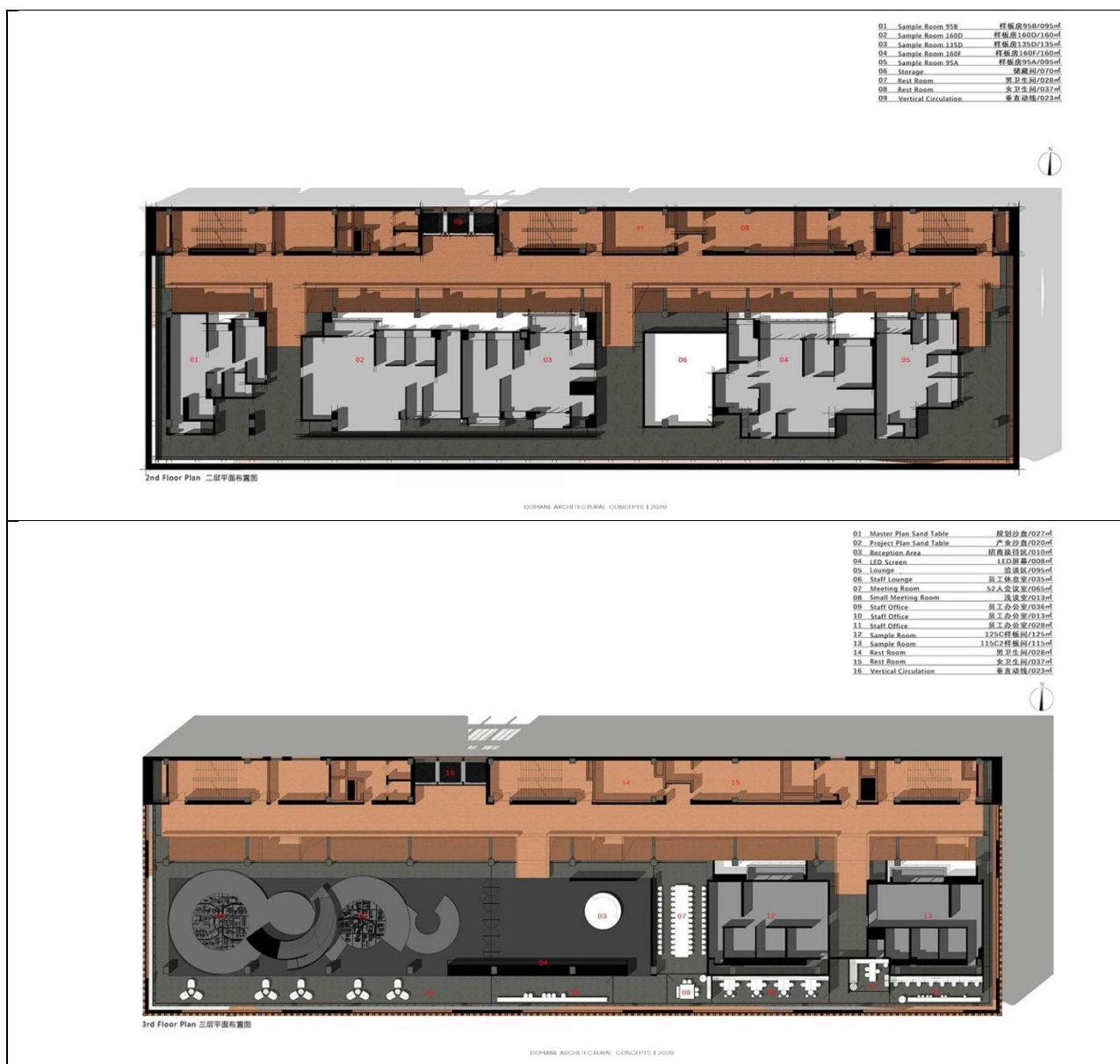

Рисунок 1.7 Арт-центр ТІС. Китай, Фошань. Функціональний аналіз.

Джерело: ArchDaily [7].

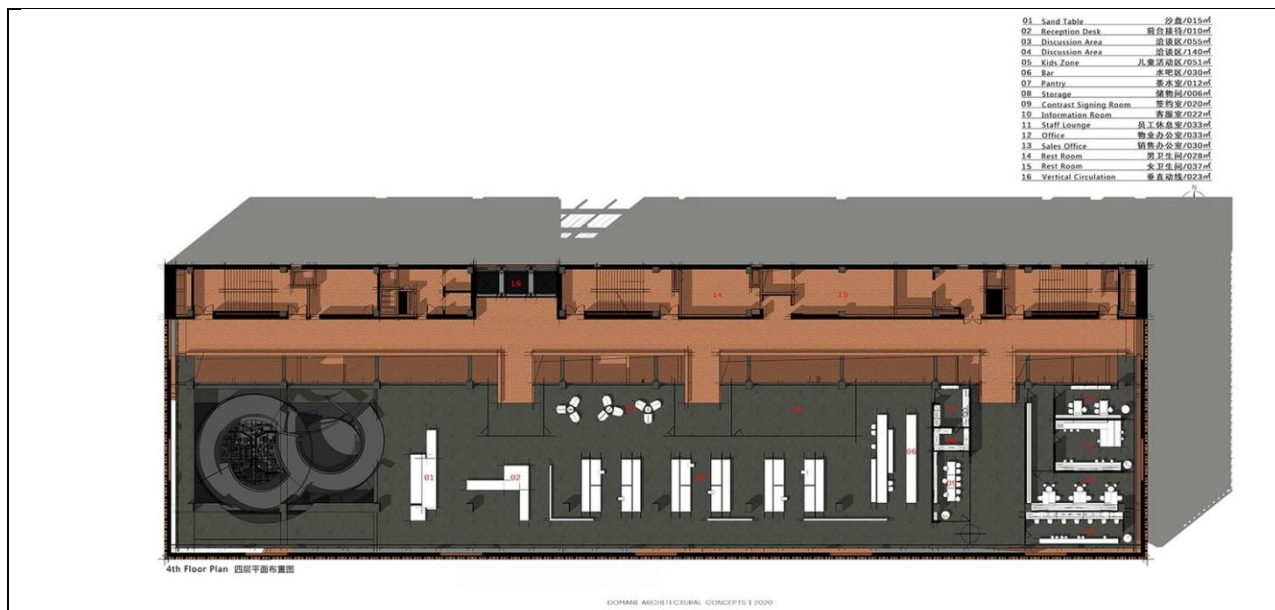
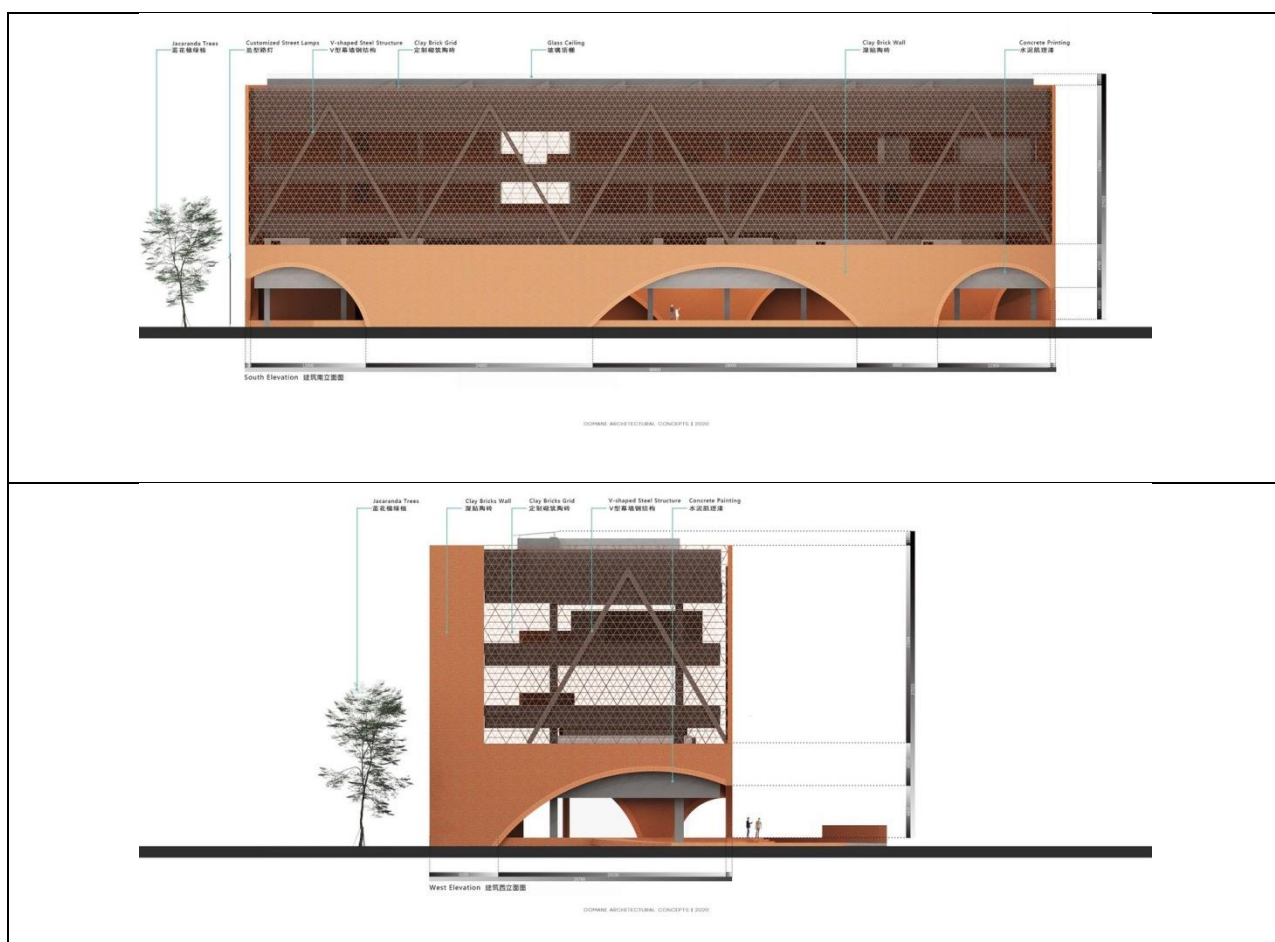

Рисунок 1.8 Арт-центр ТІС. Китай, Фошань. Плани 2-го,3-го,4-го поверху

Джерело: ArchDaily [7].

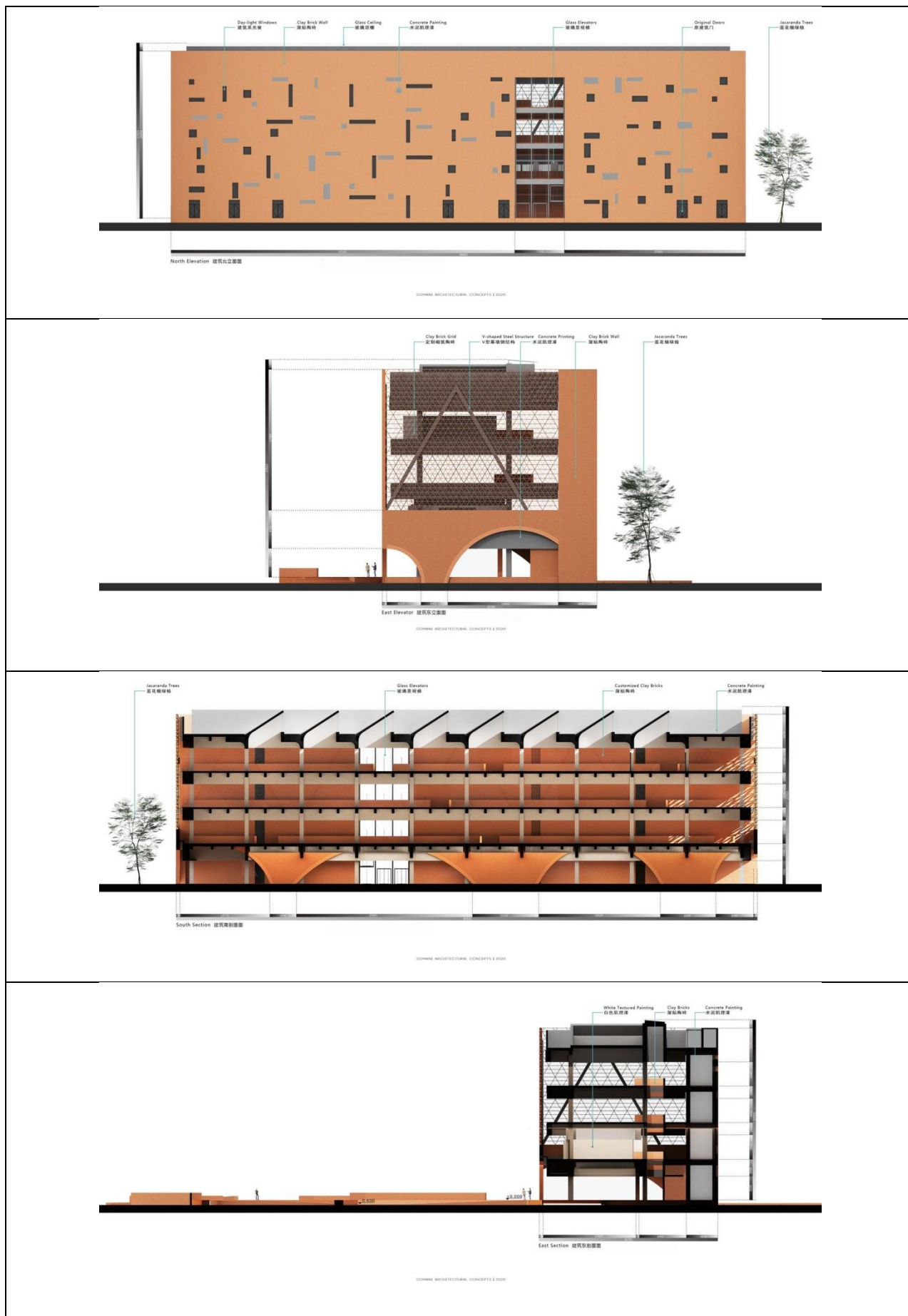

Рисунок 1.9 Арт-центр ТІС. Китай, Фошань. Фасади, розрізи. Джерело: ArchDaily [7].

1.2 Yunnan Dongfengyun Art Center / Мистецький центр Юньнань, Китай

Рисунок 1.10 Мистецький центр Юньнань, Китай. Генеральний план.
Джерело: ArchDaily [8].

Розташування: China, Yunnan. / Китай, Юньнань.

Архітектори: line+

Площа: 9937 м²

Джерело: ArchDaily [8].

Арт-центр Дунфен'юнь знаходиться в мистецькому містечку поблизу міста Міле, у провінції Юньнань, серед характерного ландшафту червоних ґрунтів і масштабного скульптурного середовища, сформованого художником Луо Сюєм. Основна ідея проєкту полягає у дбайливому ставленні до природного контексту та прагненні інтегрувати архітектуру в існуюче середовище без порушення його автентичності.

Рисунок 1.11 Мистецький центр Юньнань, Китай. Загальний вигляд будівлі. Джерело: ArchDaily [8].

Концептуальним джерелом стала метафора «червоних кам'яних формацій» — п'яти об'ємів, що нагадують природні утворення, ніби частково занурені в ґрунт і сформовані під впливом часу. Відмова від чіткої геометрії та симетрії, а також використання грубих текстур допомагають зменшити відчуття штучності, завдяки чому будівля органічно зливається з навколишнім середовищем. Такий підхід формує відкритий громадський простір із невимушеною атмосферою замість традиційної монументальності.

Рисунок 1.12 Мистецький центр Юньнань, Китай. Екстер'єр будівлі. Джерело: ArchDaily [8].

З функціональної точки зору центр є багатофункціональним культурним комплексом, що включає виставкові простори, зали для подій і лекцій, театральні приміщення, атриум і рекреаційні зони. Центральним елементом виступає скляний атриум, який поєднує окремі об'єми, зберігаючи їхню відносну незалежність. Просторова композиція з різними рівнями висот створює ефект поступового руху, подібного до проходження каньйоном, змінюючи сприйняття масштабу, освітлення та навколишнього пейзажу.

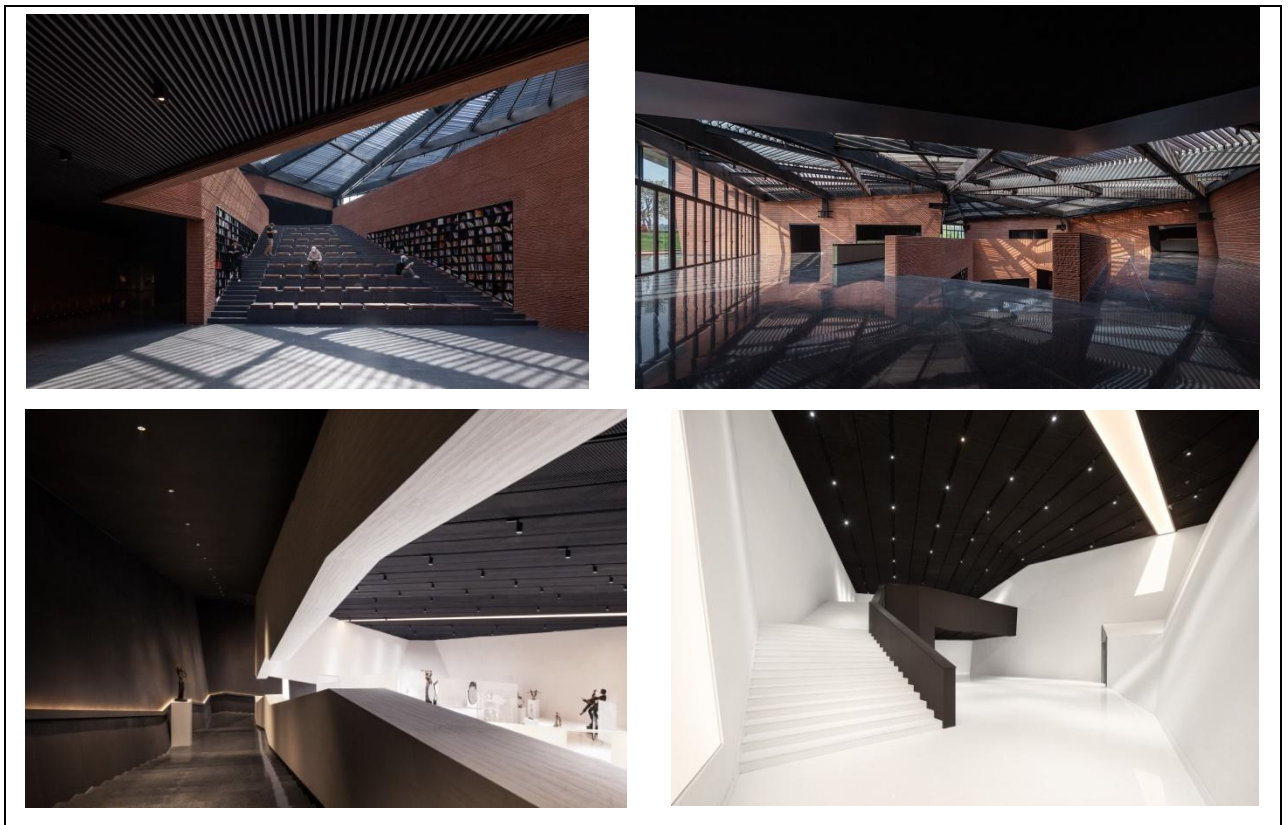

Рисунок 1.13 Мистецький центр Юньнань, Китай. Інтер'єр виставкової зали, Інтер'єр зали для лекцій Джерело: ArchDaily [8].

Матеріали та конструктивні рішення поєднують сучасні технології з локальними особливостями. Основою є сталевий каркас, а зовнішні поверхні виконані з панелей GRC червоного кольору, який отримано завдяки додаванню місцевого ґрунту. Це дозволило досягти ефекту природного каменю, водночас забезпечивши довговічність, точність виготовлення та відповідність сучасним будівельним стандартам.

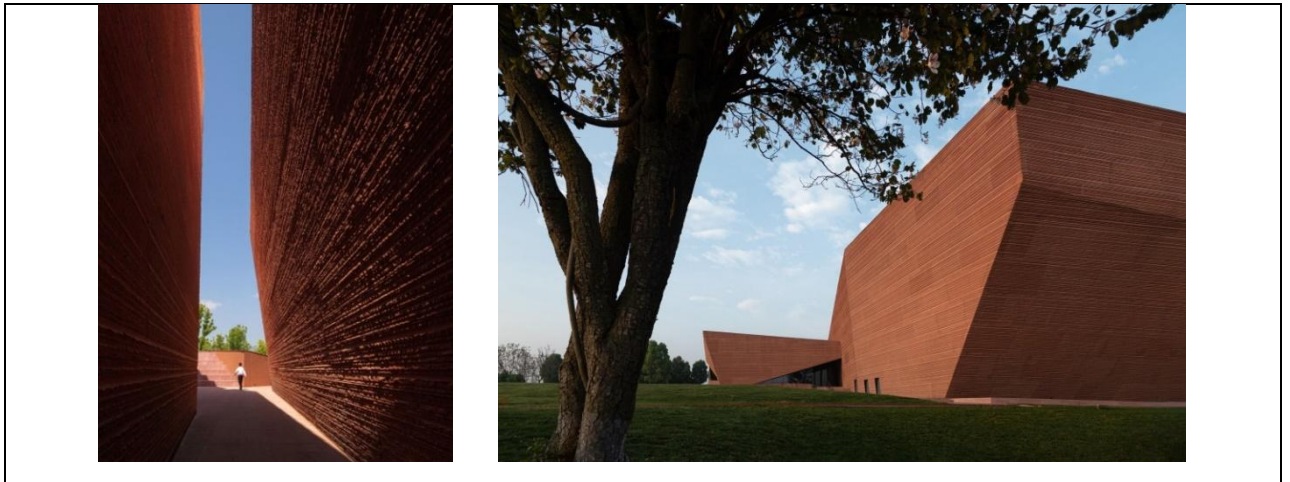

Рисунок 1.14 Мистецький центр Юньнань, Китай. Матеріали будівлі Джерело: ArchDaily [8].

У результаті арт-центр Дунфен'юнь виступає не лише як функціональна будівля, а як важливий просторовий акцент міста — місце, де взаємодіють мистецтво, природа та люди. Він підсилює культурну самобутність регіону, створює особливий досвід для відвідувачів і стає значущим громадським осередком, зберігаючи баланс між виразністю архітектурної форми та гармонією з довкіллям.

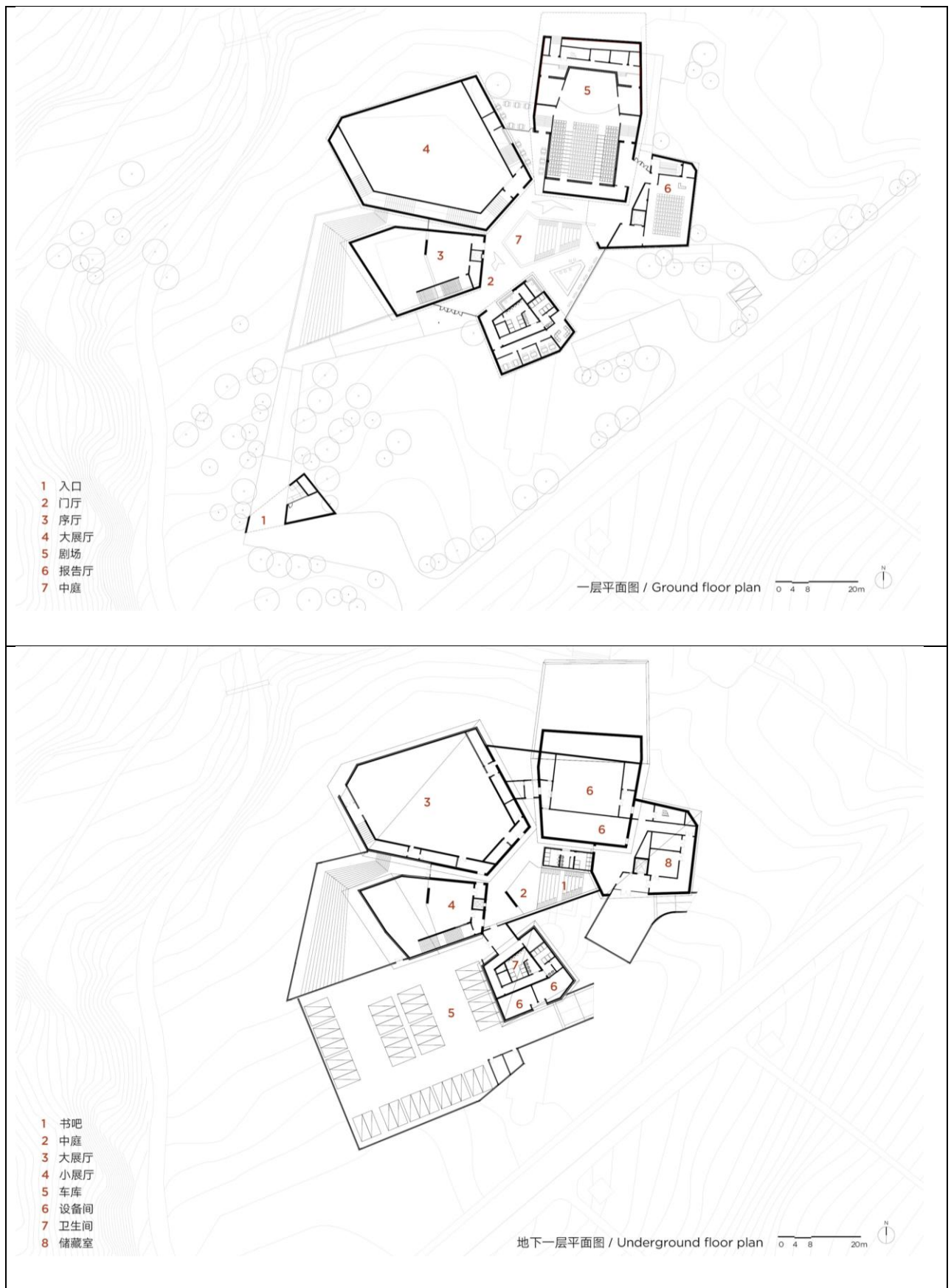

Рисунок 1.15 Мистецький центр Юньнань, Китай. Плани 1-го, 2-го поверху. Джерело: ArchDaily [8].

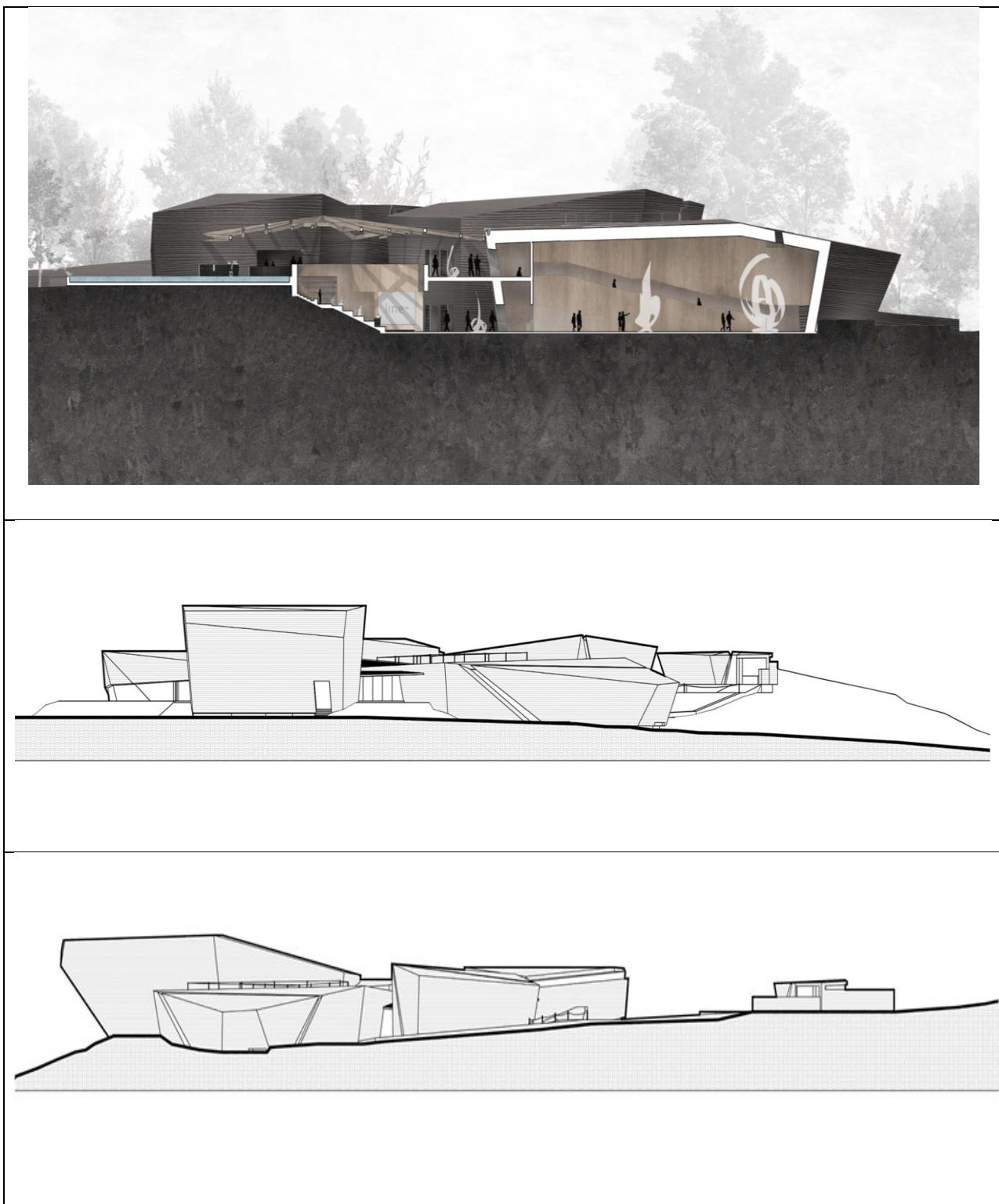

Рисунок 1.16 Мистецький центр Юньнань, Китай. Розріз та фасади.

Джерело: ArchDaily [8].

1.3 Dragon Lake Public Art Center / Громадський художній центр. Чженчжоу, провінція Хенань, Китай

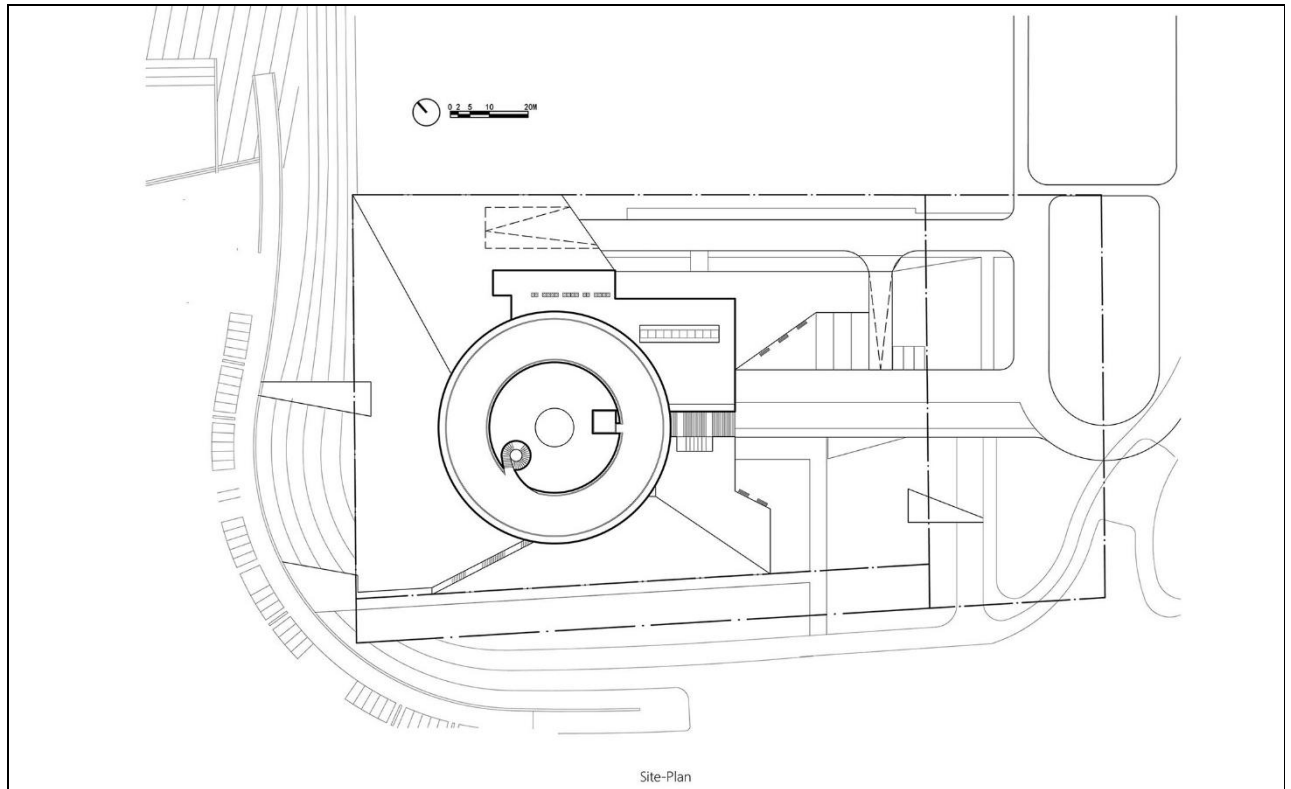

Рисунок 1.17 Громадський художній центр. Чженчжоу, провінція Хенань, Китай.

Генеральний план. Джерело: ArchDaily [9].

Розташування: Zhengzhou, Henan Province, China. / Чженчжоу, провінція Хенань, Китай.

Архітектори: STUDIO A+

Площа: 21 205 м²

Джерело: ArchDaily [9].

Центр громадського мистецтва «Dragon Lake» є важливим елементом громадського простору нового району Чжендун. У найближчій перспективі він використовується як платформа для проведення виставок і міських заходів, а з часом трансформується у повноцінний культурний осередок. Проєкт спрямований на забезпечення відкритого доступу до мистецтва, організацію різноманітних подій та формування активного прибережного середовища для відпочинку і комунікації.

Рисунок 1.18 Громадський художній центр. Чженчжоу, провінція Хенань, Китай.

Розташування. Джерело: ArchDaily [9].

Архітектурне рішення будівлі органічно вписане в парковий ландшафт і водночас формує виразний міський акцент. Споруда ніби інтегрується в рельєф, поєднуючи природні та архітектурні елементи. Значна частина функціональних приміщень, зокрема мультимедійні зали та паркінг, розміщена під землею, що дозволяє зберегти зелену структуру набережної.

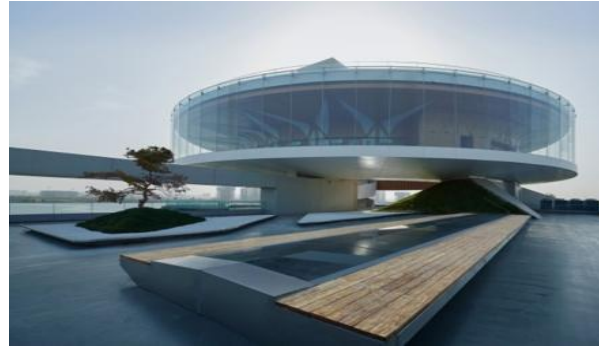

Рисунок 1.19 Громадський художній центр. Чженчжоу, провінція Хенань, Китай.

Загальний вигляд об'єкту. Джерело: ArchDaily [9].

Ключовим композиційним елементом є підняте над поверхнею засклеєне кругле «кільце». Воно виконує роль оглядового та виставкового простору з панорамним оглядом на 360°, а також слугує впізнаваним символом центру. У денний час ця конструкція виглядає легкою та прозорою, тоді як у темний період вона перетворюється на світловий акцент, що домінує в міському середовищі.

Рисунок 1.20 Громадський художній центр. Чженчжоу, провінція Хенань, Китай.

Екстер'єр об'єкту. Джерело: ArchDaily [9].

Проект передбачає створення багаторівневої системи відкритих і напіввідкритих просторів, включаючи пішохідні маршрути та оглядові майданчики, які природно продовжують структуру набережної. Завдяки цьому центр функціонує як доступний громадський простір для прогулянок, проведення заходів і соціальної взаємодії.

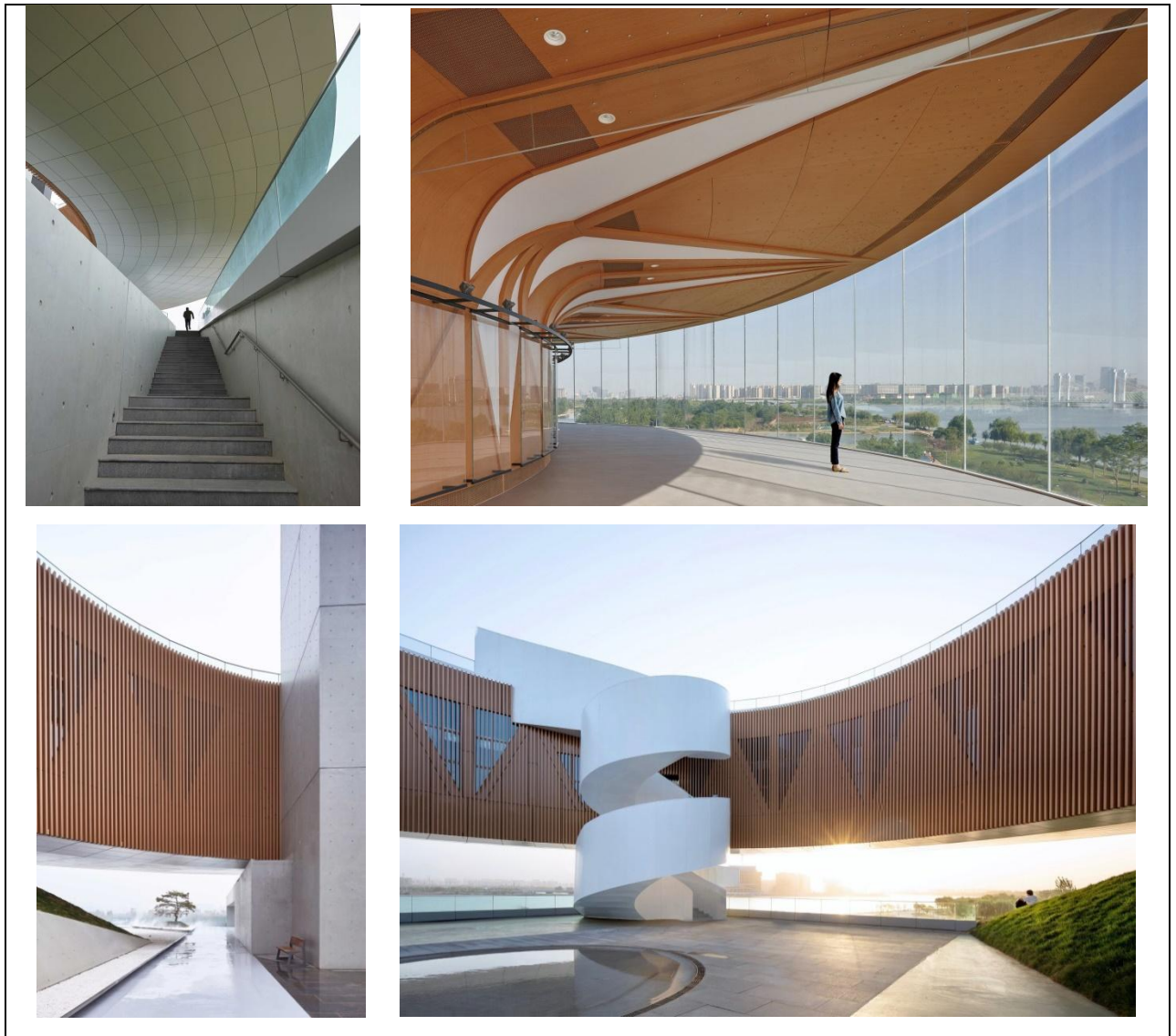
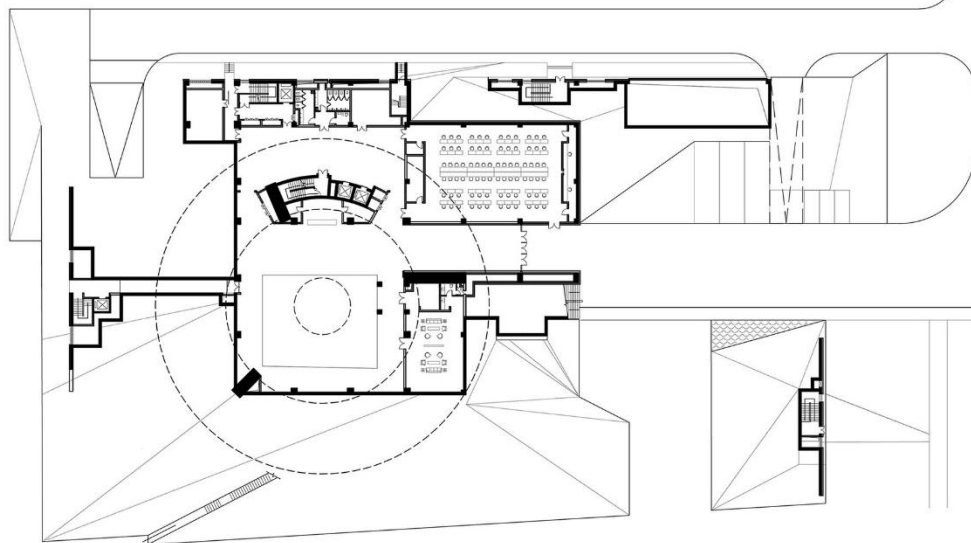

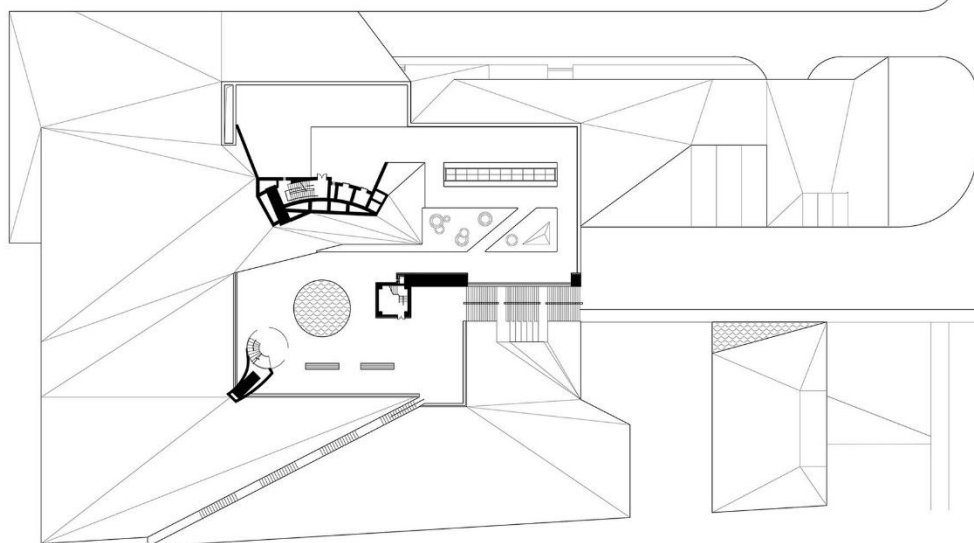
Рисунок 1.21 Громадський художній центр. Чженчжоу, провінція Хенань, Китай. Інтер'єр об'єкту. Джерело: ArchDaily [9].

Після завершення будівництва у 2020 році арт-центр швидко набув популярності серед мешканців і відвідувачів, ставши місцем для відпочинку та проведення різноманітних активностей. Він уособлює відновлення

динамічного міського життя та підкреслює значення спільних публічних просторів у сучасному місті.

Ground Floor Plan

Roof top Plan of Ground Floor

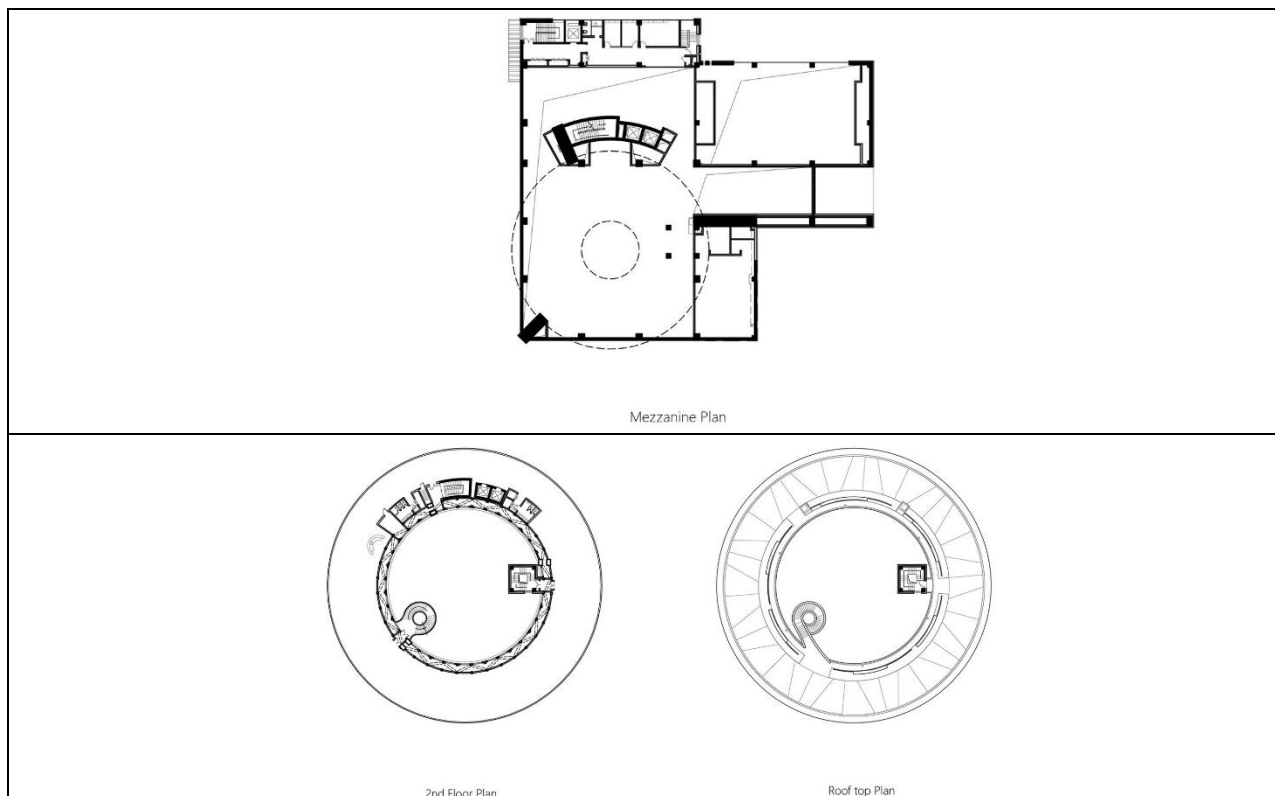
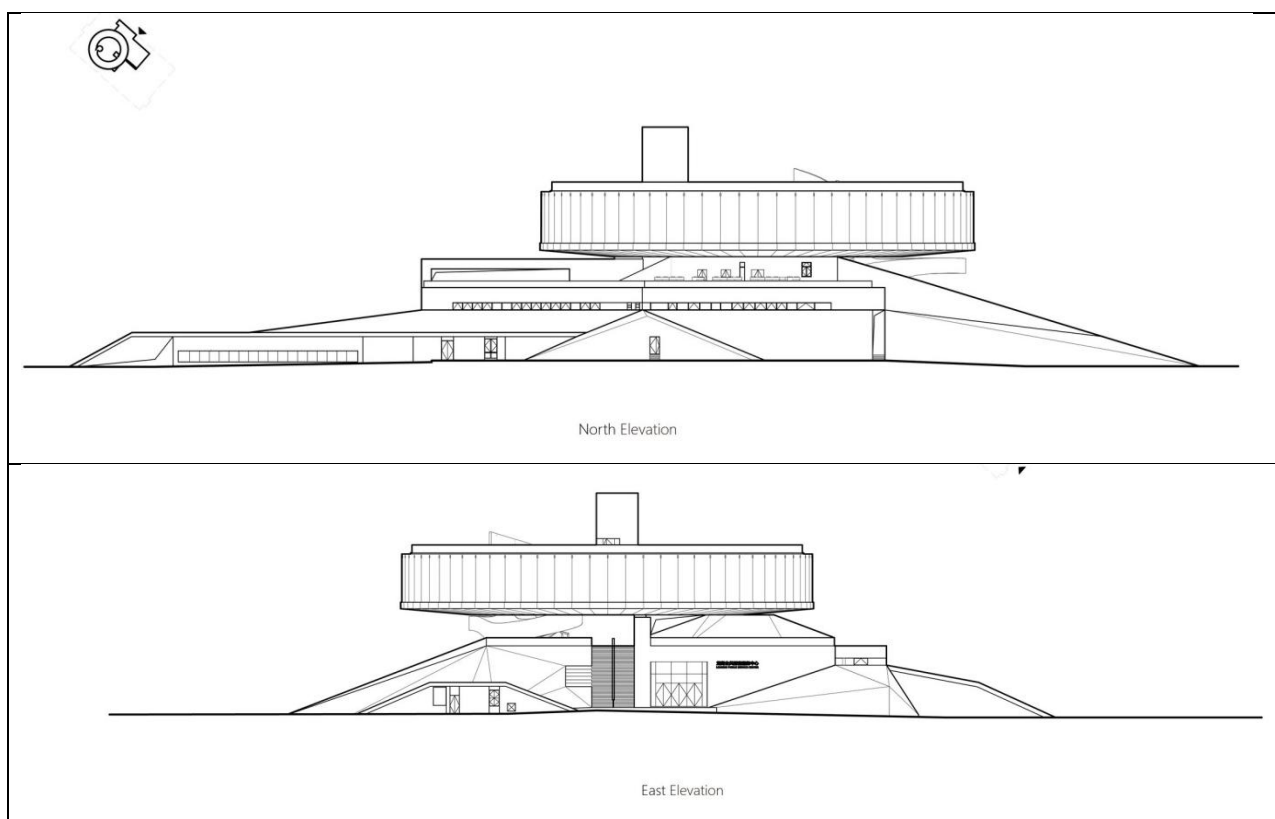
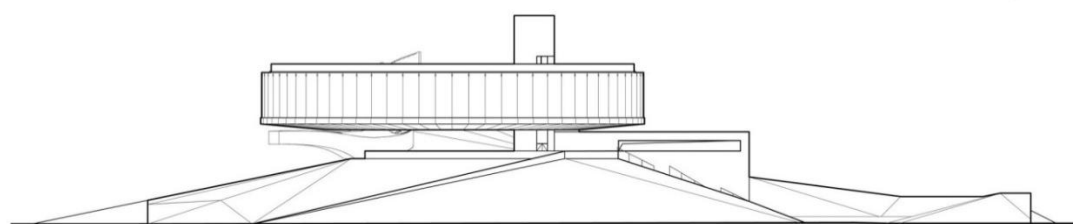
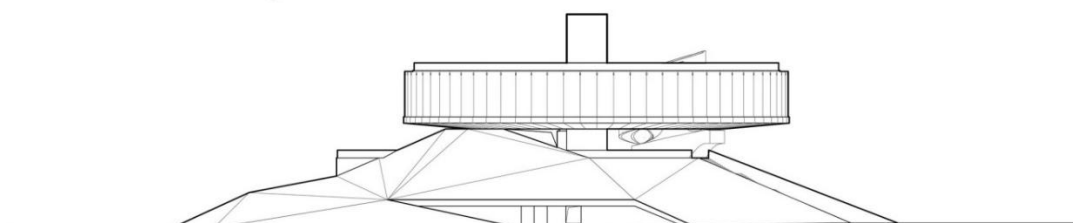

Рисунок 1.22 Громадський художній центр. Чженчжоу, провінція Хенань, Китай.
Планування об'єкту. Джерело: ArchDaily [9].

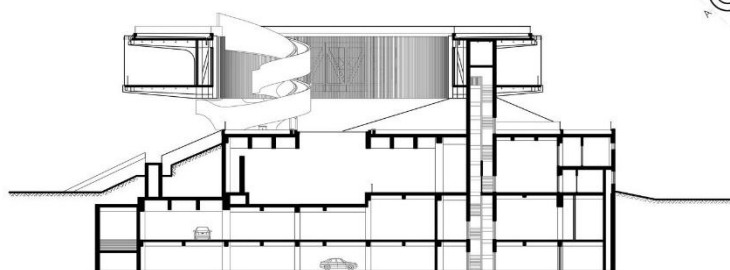

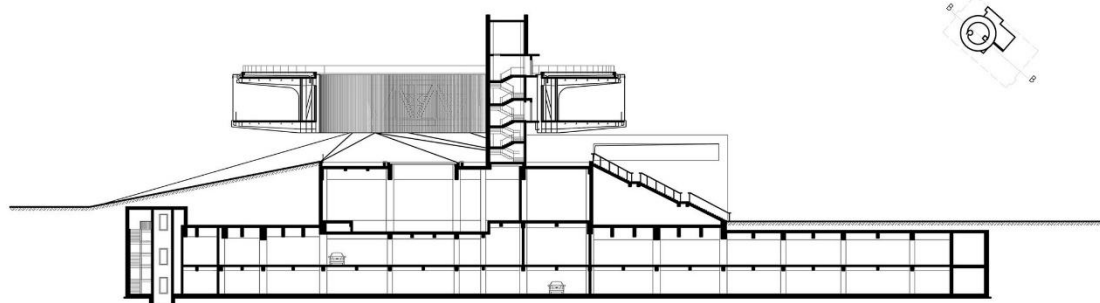
South Elevation

West Elevation

Section A-A

Section B-B

Рисунок 1.23 Громадський художній центр. Чженчжоу, провінція Хенань, Китай. Фасади та розрізи. Джерело: ArchDaily [9].

2. АРХІТЕКТУРНО-ПЛАНУВАЛЬНЕ ТА ОБ'ЄМНО-ПРОСТОРОВЕ РІШЕННЯ АРТ-ЦЕНТРУ

2.1 Містобудівний аналіз території об'єкту проектування

Ділянка, передбачена для проектування арт-центру у місті Харків, розташована в межах сформованої міської забудови та займає важливе положення у структурі громадського простору району. Територія має вигідне функціональне та містобудівне розташування завдяки поєднанню транспортної доступності, наявності суспільно активного оточення та близькості до природного середовища.

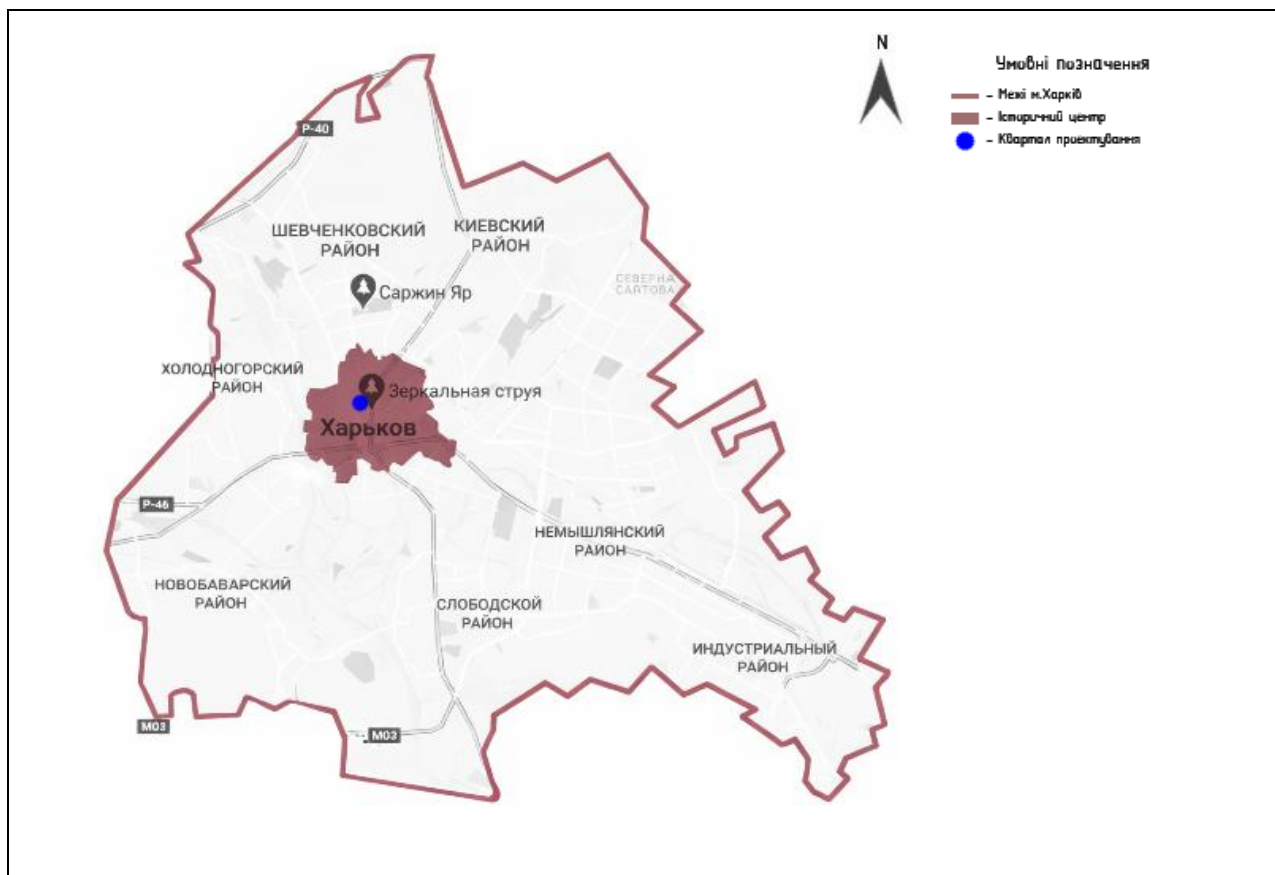

Рисунок 2.1 Схема розміщення ділянки проектування в структурі міста

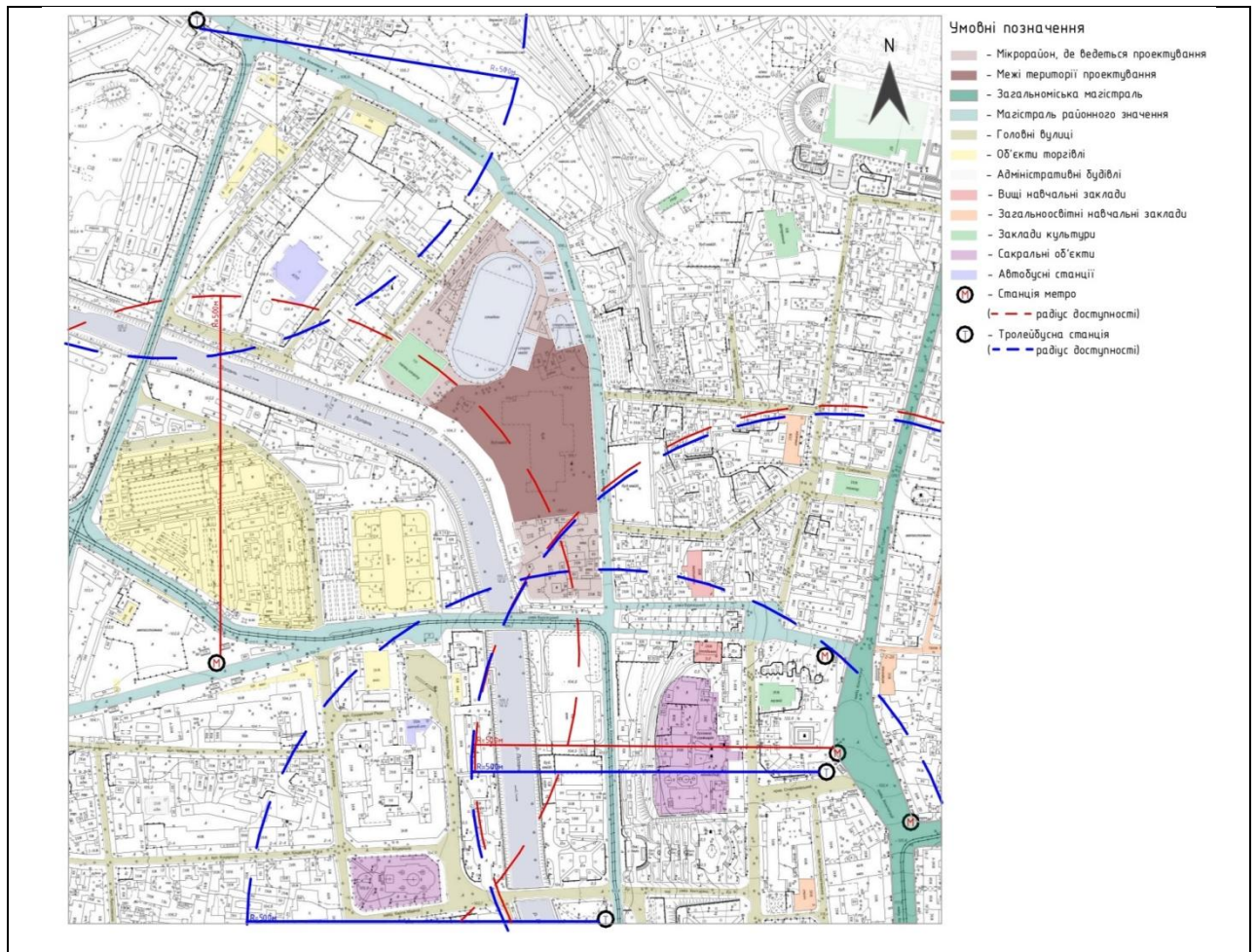

Рисунок 2.2 Схема розміщення ділянки в структурі району

Відповідно до схеми розміщення ділянки у структурі району, територія знаходиться поблизу основних міських магістралей і має зручні зв'язки з центральною частиною Харкова. Ділянка межує з громадськими, спортивними та торговельними зонами, що формує активне середовище із постійним рухом мешканців і відвідувачів. Таке розташування є сприятливим для створення сучасного культурного комплексу, орієнтованого на широку аудиторію.

Суттєвою перевагою території є добре організована транспортна система. Поруч проходять вулиці районного та міського значення, які забезпечують швидкий доступ до об'єкта з різних частин міста. У межах пішохідної доступності знаходяться зупинки громадського транспорту та станції метро, що забезпечує зручне пересування відвідувачів без необхідності використання приватного транспорту. Аналіз транспортно-

пішохідних зв'язків показує значну інтенсивність руху пішоходів уздовж прилеглих вулиць, що підвищує містобудівну значущість майбутнього арт-центру.

У безпосередній близькості до території розташовані спортивні споруди, громадські будівлі, торговельні об'єкти, житлова забудова, освітні та культурні установи.

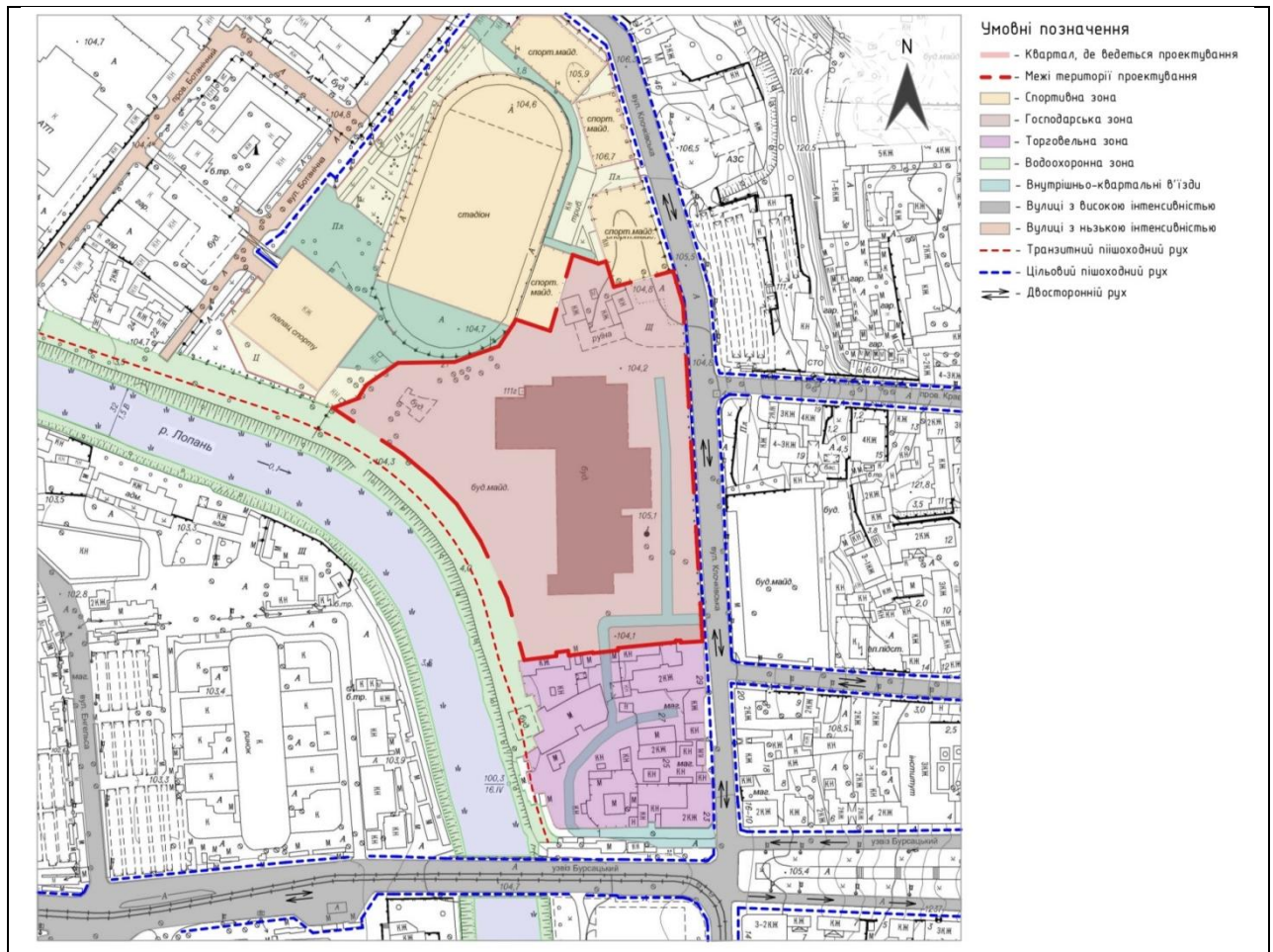

Рисунок 2.3 Схема функціональної організації території та транспортно-пішохідних зв'язків. (Існуюче положення)

Важливим елементом території є її розташування біля річки Лопань. Прибережна зона створює додаткову рекреаційну цінність ділянки та формує візуально привабливе середовище. Наявність природного ландшафту та зелених насаджень позитивно впливає на екологічний стан території й створює комфортні умови для перебування людей.

Рисунок 2.4 Фотофіксація

Проведена фотофіксація існуючого стану території виявила низку проблем. На сьогодні окремі ділянки перебувають у занедбаному стані, мають пошкоджене покриття та часткове підтоплення. Існуючий простір використовується неефективно, а елементи благоустрою втратили свої експлуатаційні та естетичні якості.

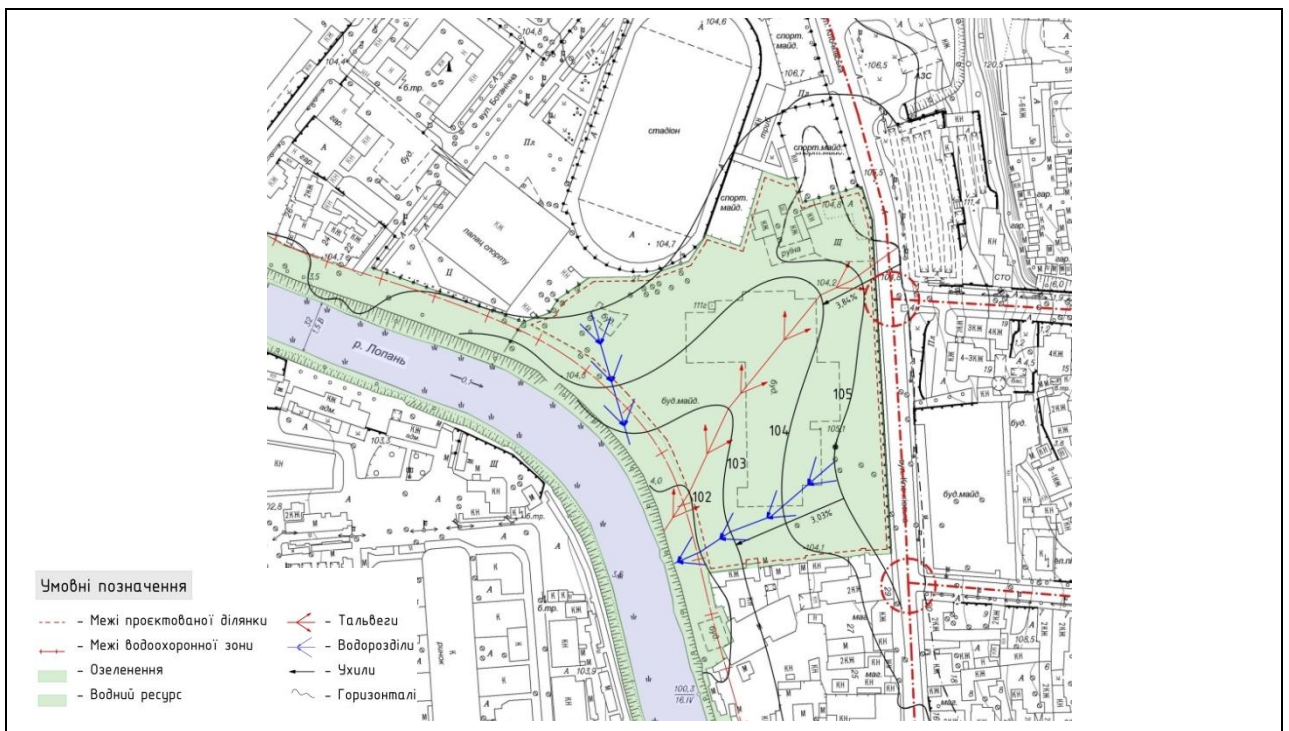

Рисунок 2.5 Схема природно-кліматичного аналізу

Рельєф місцевості має помірний характер і не створює суттєвих обмежень для розміщення будівель та прокладання інженерної інфраструктури. Виявлені напрямки природного стоку поверхневих вод забезпечують ефективне водовідведення та сприяють запобіганню накопиченню надлишкової вологи. Водночас частина ділянки входить до меж водоохоронної зони, що потребує врахування екологічних та містобудівних обмежень під час розробки проєктних рішень.

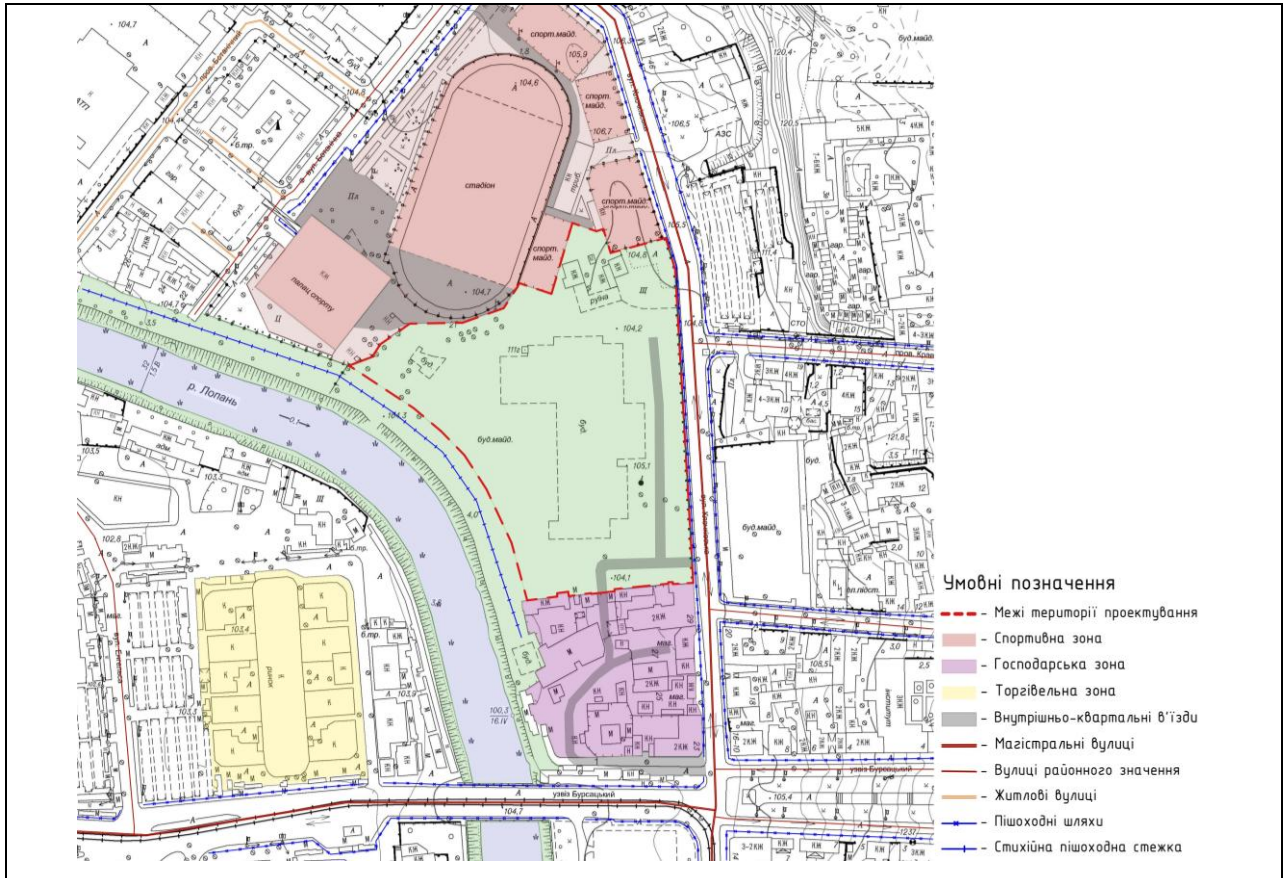

Рисунок 2.6 Схема транспортно-пішохідних зв'язків та функціональної організації території. (Існуюче положення)

Схема транспортно-пішохідних зв'язків та функціональної організації території відображає межі проєктування, функціональне зонування та існуючу систему комунікацій. На ній виділено спортивну, господарську й торговельну зони, а також магістральні та житлові вулиці, внутрішньоквартальні проїзди, пішохідні маршрути і стихійні стежки. Така структура забезпечує зручний доступ до території, ефективний розподіл транспортних потоків і комфортне пішохідне сполучення. Наявні пішохідні

зв'язки та функціональне зонування створюють сприятливі умови для подальшого розвитку території та інтеграції проєктованого арт-центру в міське середовище.

Рисунок 2.7 Аналіз кольорів і матеріалів навколишнього оточення

Навколишня забудова характеризується стриманою кольоровою гамою та різноманітністю архітектурних рішень. У фасадах переважають світлі відтінки — білий, світло-сірий, бежевий і кремовий. Історичні будівлі вирізняються теплими пастельними тонами та декоративними елементами, тоді як сучасні об'єкти мають лаконічний вигляд із великими площинами скління.

Основними оздоблювальними матеріалами є лицевальна цегла, штукатурка, фасадні панелі, метал і скло. Важливим елементом середовища також виступають зелені насадження, які пом'якшують міський простір та створюють природний контраст із забудовою.

2.2 Вирішення генерального плану нового об'єкту та благоустрій території

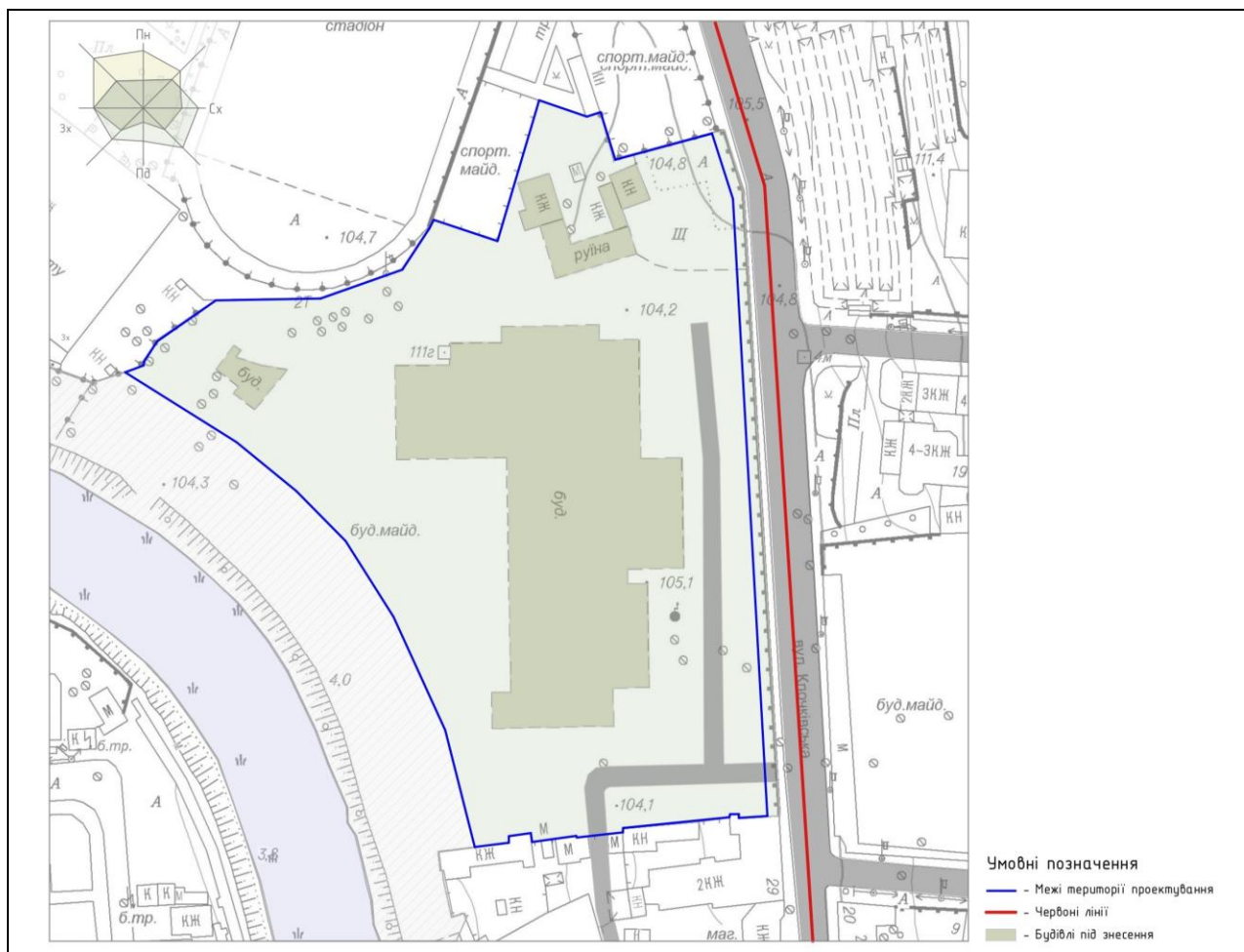

Рисунок 2.8 Опорний план.

На плані показано наявні будівлі та споруди, що втратили своє функціональне призначення й перебувають у незадовільному технічному стані. Основний об'єм забудови розташований у центральній частині території, а також присутні декілька допоміжних споруд у північній та західній зонах ділянки. Усі зазначені об'єкти передбачені до демонтажу в межах реалізації проєкту.

Опорний план також містить інформацію про існуючу транспортну інфраструктуру, внутрішні проїзди та пішохідні зв'язки, які забезпечують доступ до території з боку прилеглих вулиць.

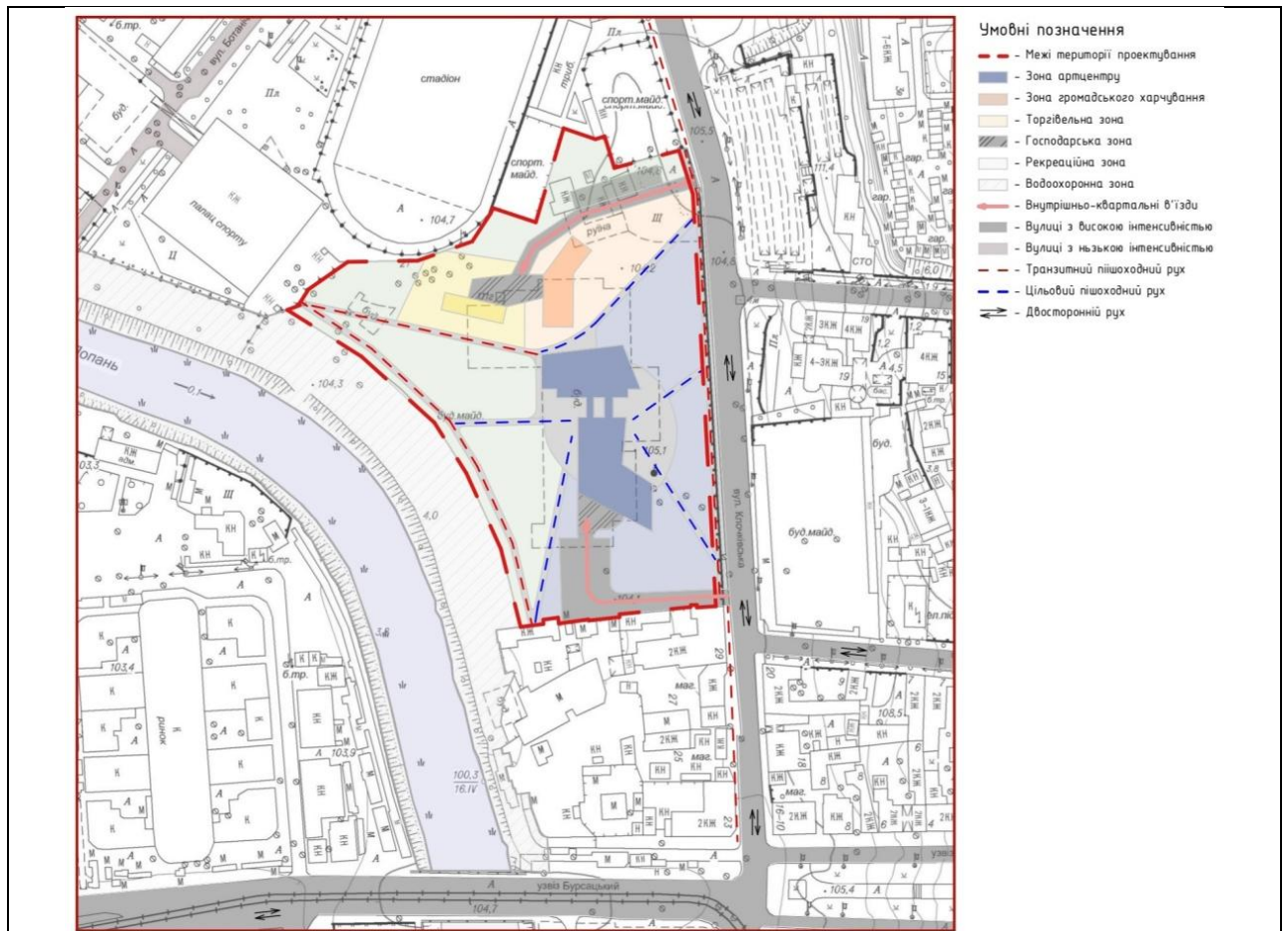

Рисунок 2.9 Схема функціональної організації території та транспортно-пішохідних зв'язків. (Проектна пропозиція)

Функціональна організація території ґрунтується на поділі ділянки на взаємопов'язані зони відповідно до їхнього призначення. Центральне місце ділянки займає зона арт-центру, яка об'єднує виставкові, освітні та громадські простори. Перед головним входом розташовується відкрита площа, що використовується для проведення культурних заходів, тимчасових експозицій і відпочинку відвідувачів.

У північній частині ділянки знаходяться зона громадського харчування та торговельна зона, які доповнюють основну функцію комплексу й забезпечують комфортне обслуговування відвідувачів. Значну площу займає рекреаційна зона з озелененням, пішохідними маршрутами та місцями короточасного відпочинку. Планувальна структура забезпечує зручний зв'язок між будівлею арт-центру, громадськими просторами та прибережною територією.

Господарська зона розміщується окремо від основних маршрутів руху відвідувачів і має самостійний під'їзд для обслуговування об'єкта. Транспортно-пішохідна схема передбачає розподіл потоків користувачів, безпечні пішохідні зв'язки та зручний доступ до всіх функціональних зон території.

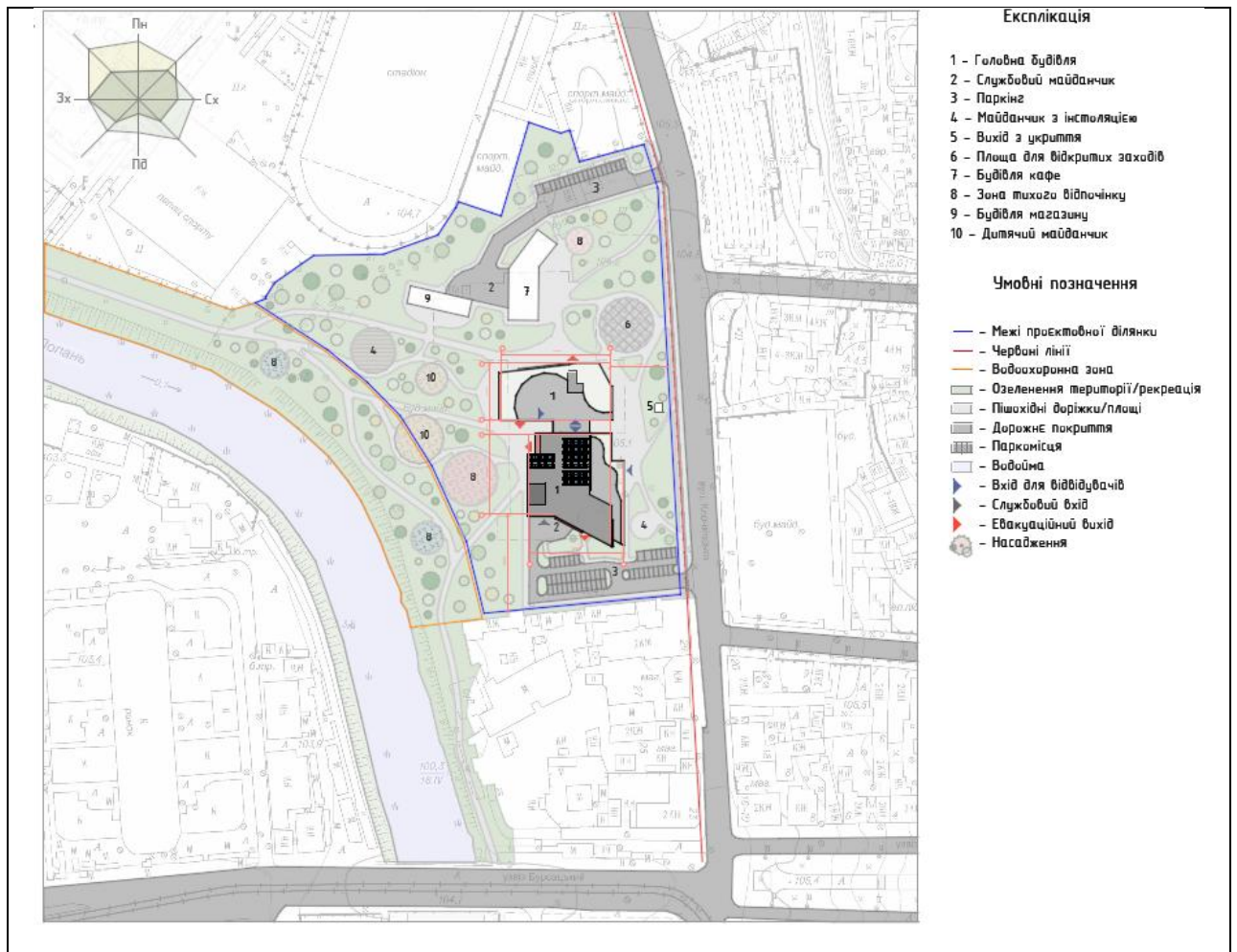

Рисунок 2.10 Схема генерального плану

Генеральний план арт-центру сформований з урахуванням містобудівних умов [1], транспортних зв'язків, природного оточення та розташування ділянки біля рекреаційної зони. Основу композиції становить головна будівля арт-центру, яка є центром просторової організації території та об'єднує навколо себе функціональні зони різного призначення.

На території розташовані площа для проведення відкритих заходів, майданчики для експозицій та інсталяцій, рекреаційні простори, дитячі майданчики, зони відпочинку, будівля кафе та мережа пішохідних

маршрутів. Значну частину ділянки займає озеленення, яке формує сприятливий мікроклімат і підвищує комфорт перебування відвідувачів [10].

Транспортне обслуговування організоване з боку міської вулиці, де розміщені під'їзди та паркувальні майданчики для відвідувачів і персоналу. На території комплексу передбачено 54 машиномісця, з яких 50 призначені для загального користування, а 4 – для осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення [11]. Спеціалізовані місця розташовані поблизу входів до будівлі та забезпечують зручний і безбар'єрний доступ до об'єкта.

Паркувальна зона має раціональну схему організації руху, що дозволяє здійснювати безпечне маневрування транспортних засобів і уникати перетину з основними пішохідними потоками [1]. Службовий вхід і господарська зона відокремлені від громадських маршрутів, що сприяє ефективній експлуатації комплексу.

Важливим елементом генерального плану є рекреаційна складова. Озеленені території та близькість водного простору формують систему відкритих громадських зон, які забезпечують взаємозв'язок будівлі арт-центру з навколишнім середовищем та створюють умови для відпочинку, проведення культурних заходів і повсякденного використання території мешканцями міста.

2.3. Функціонально-планувальне рішення арт-центру у м. Харків

Функціонально-планувальна структура арт-центру відповідає вимогам до громадських будівель та враховує особливості розташування ділянки [2]. Комплекс поєднує виставкову, освітню, рекреаційну та комунікаційну функції, що забезпечує різноманітні сценарії використання будівлі та прилеглої території.

Планувальне рішення формує відкритий громадський простір для проведення культурних заходів, творчої діяльності, навчальних програм і повсякденного відпочинку відвідувачів [2]. Функціональні зони організовані з урахуванням інтенсивності їх використання та взаємозв'язків між ними.

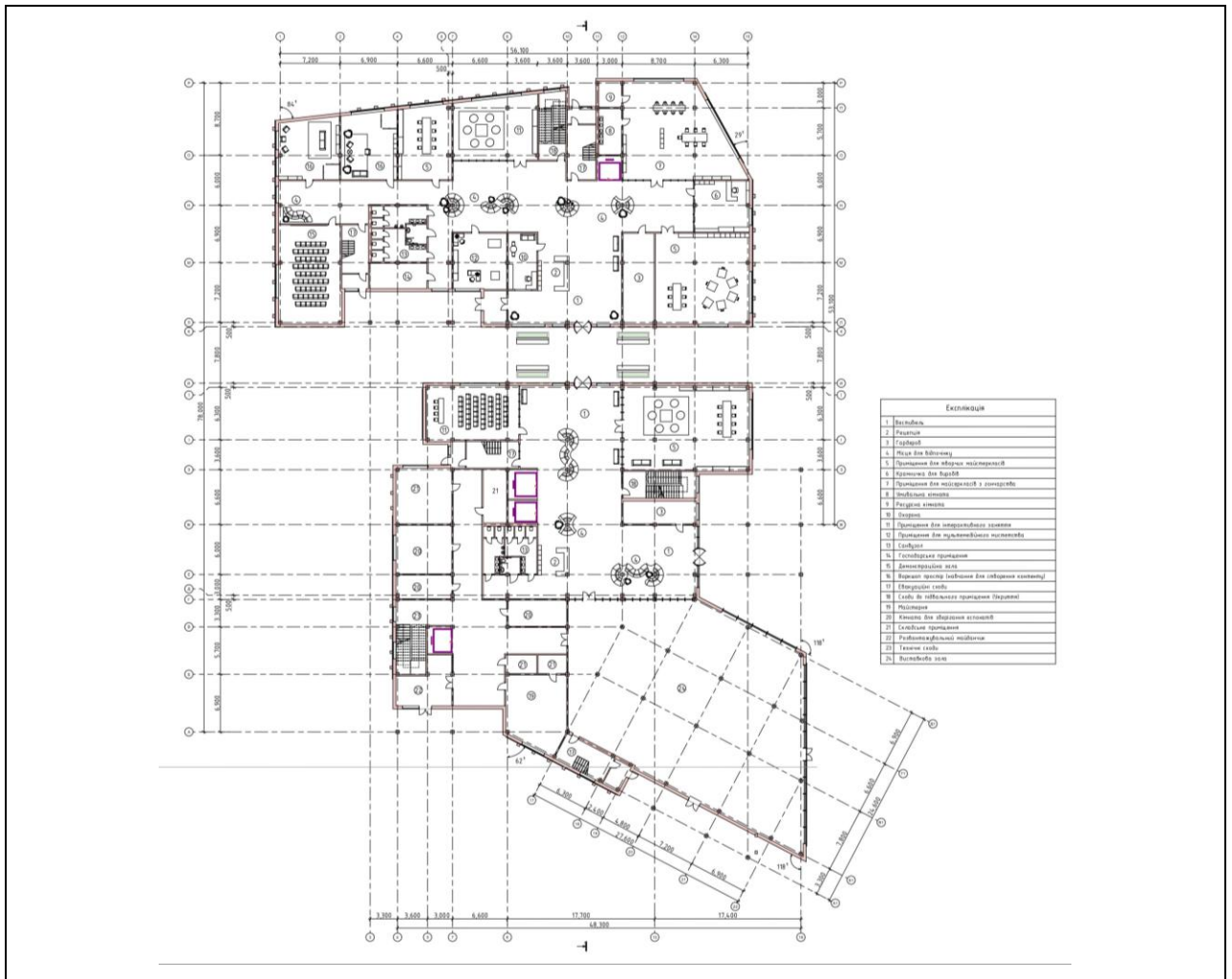

Рисунок 2.11 План першого поверху проєктної будівлі

Перший поверх орієнтований переважно на активне громадське використання. Тут розміщені вхідна група, виставкові простори, лекційна

зала, приміщення для проведення майстер-класів, сувенірна крамниця та допоміжні приміщення. Планувальна структура забезпечує зручне пересування відвідувачів та можливість одночасного функціонування різних зон без перетину основних потоків. Також на цьому рівні передбачені гардероб, санітарні вузли та технічні приміщення.

Освітній напрямок арт-центру представлений спеціалізованими творчими майстернями та навчальними просторами. У проєкті передбачені приміщення для художніх занять, гончарства та проведення групових майстер-класів. Допоміжні кімнати для зберігання матеріалів та експонатів забезпечують зручну організацію роботи творчих просторів.

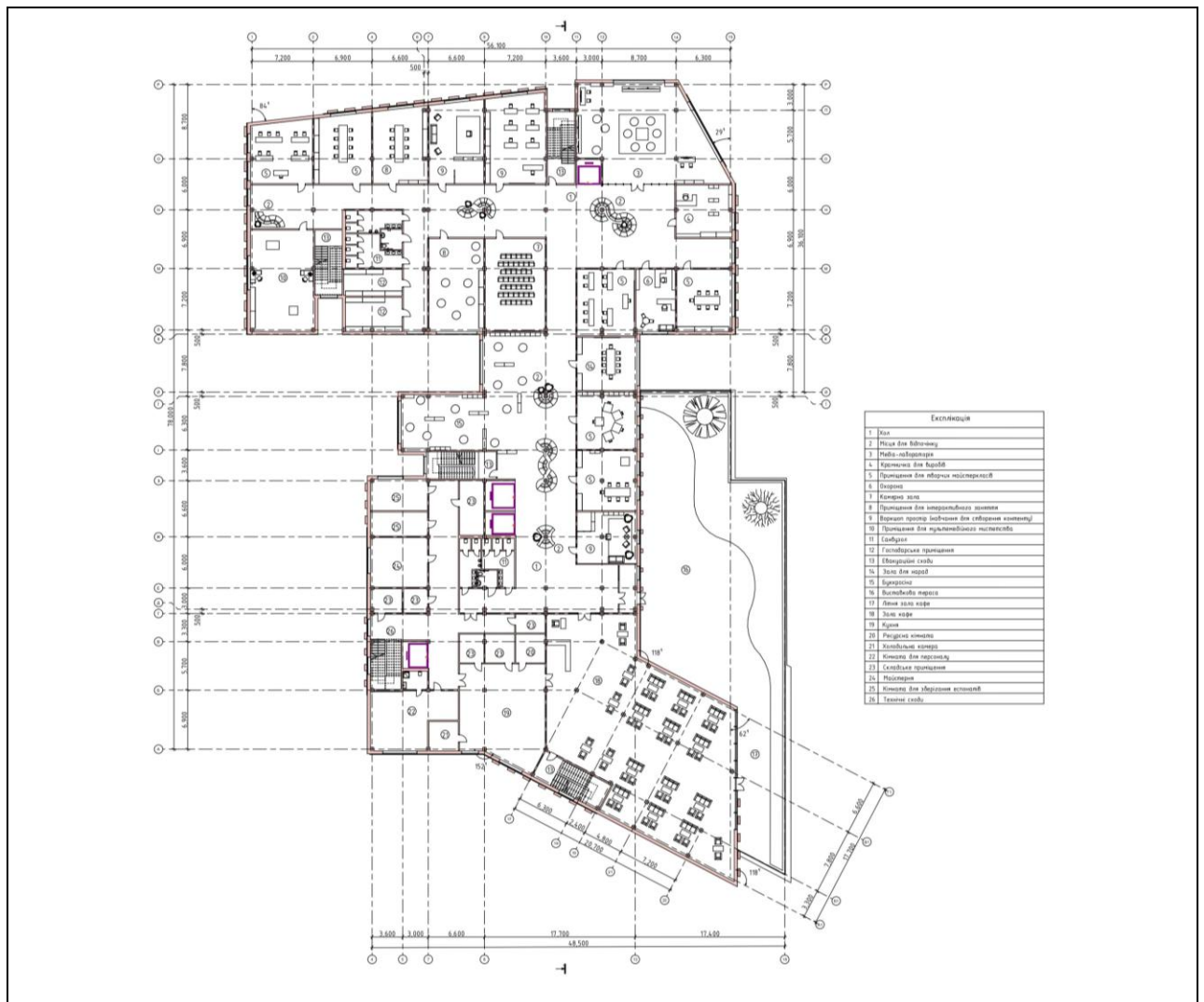

Рисунок 2.12 План другого поверху проєктної будівлі

Другий поверх поєднує адміністративну, громадську та виставкову функції. Тут розташовані адміністративні приміщення, конференц-зала, зала для нарад та додаткові багатофункціональні простори. Окрему частину поверху займає кафе із залом для відвідувачів, літньою залогою та необхідними виробничими приміщеннями. Важливим елементом планувального рішення є виставкова тераса, яка розширює експозиційний простір арт-центру та забезпечує можливість проведення виставок і культурних заходів на відкритому повітрі.

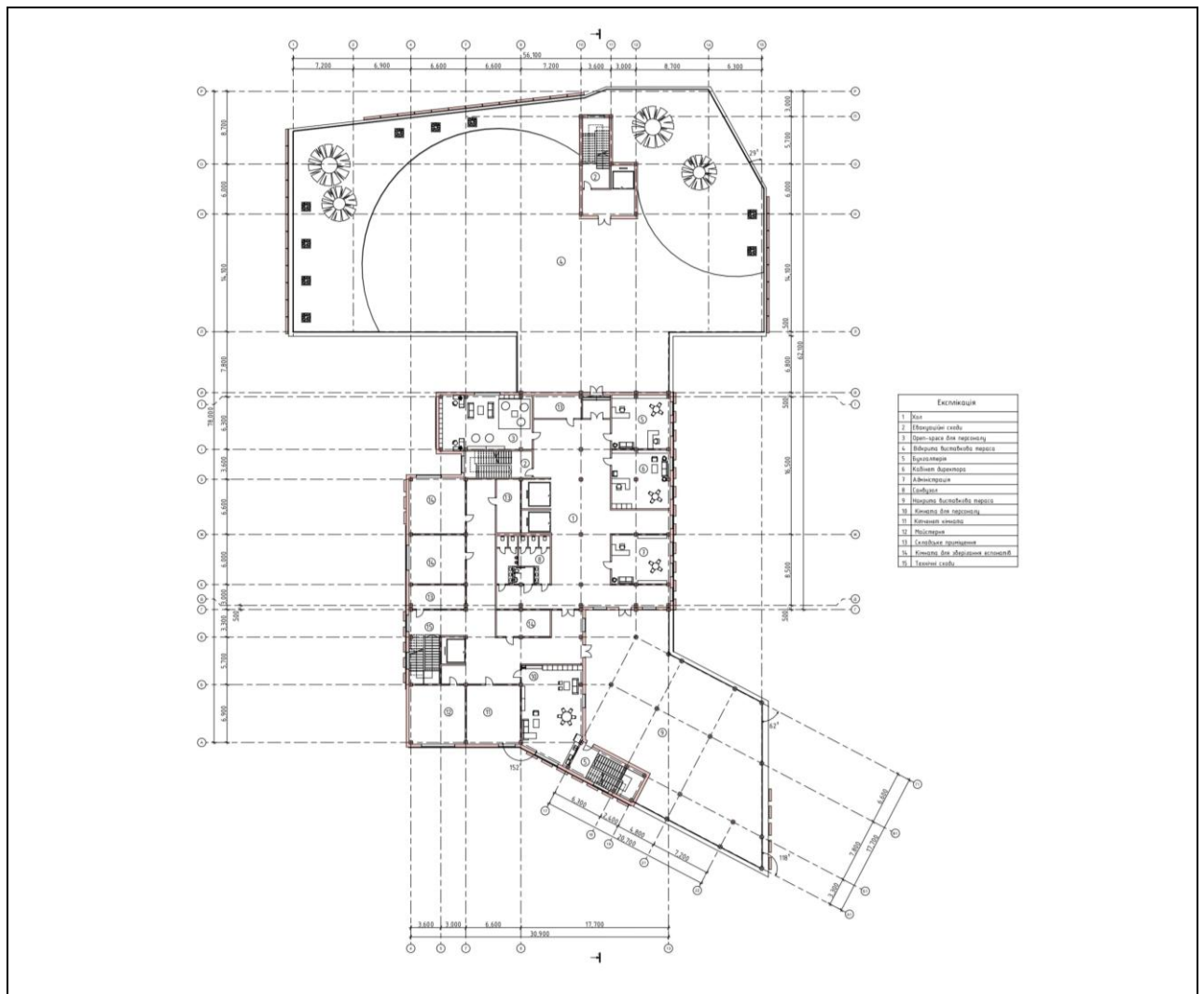

Рисунок 2.13 План третього поверху проєктної будівлі

Третій поверх призначений переважно для адміністративної та творчої діяльності. Тут розміщені open-space простір для персоналу, кабінети адміністрації, директора та бухгалтерії, а також допоміжні приміщення. Особливістю поверху є наявність відкритої та накритої виставкових терас, які

використовуються для демонстрації арт-об'єктів, проведення тимчасових експозицій та культурних заходів. Внутрішня структура будівлі побудована на чіткій системі горизонтальних і вертикальних комунікацій, що забезпечує зручний доступ до всіх функціональних зон.

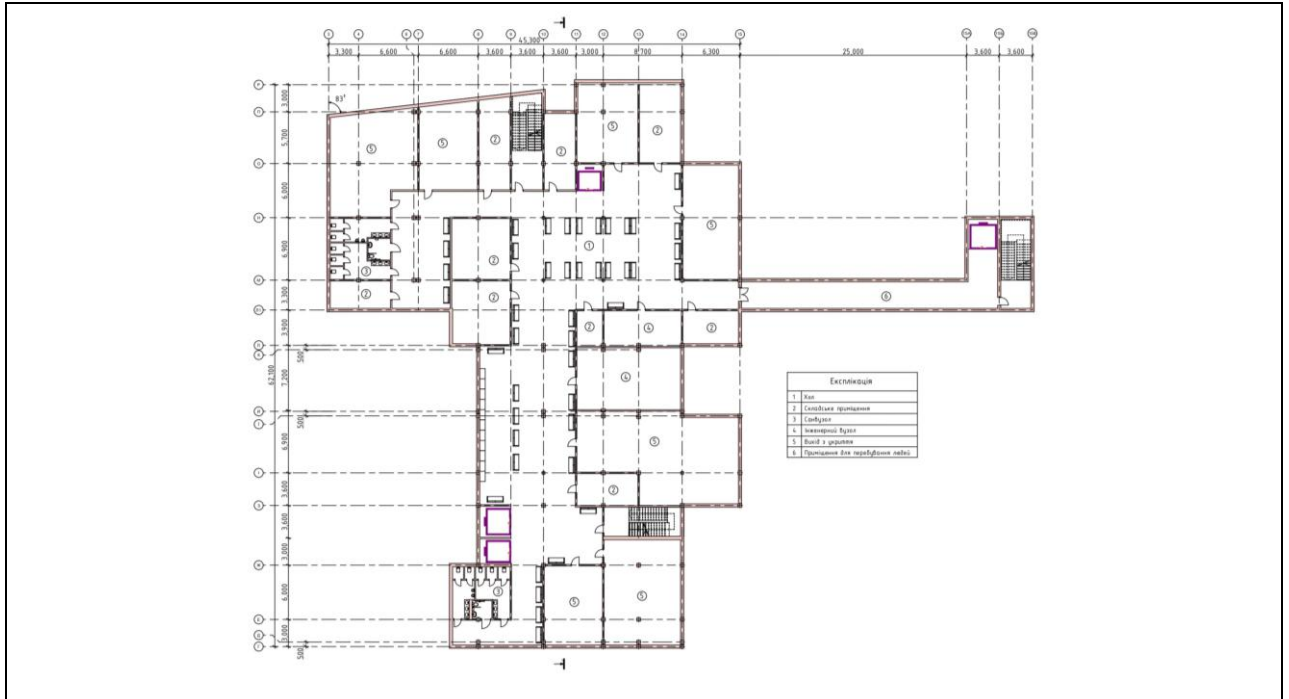

Рисунок 2.14 План підвального поверху проєктної будівлі

Підземний рівень будівлі запроєктований як приміщення подвійного призначення. У повсякденному режимі експлуатації тут розміщуються складські, технічні та допоміжні приміщення, необхідні для забезпечення роботи арт-центру. У разі виникнення надзвичайних ситуацій простір трансформується в укриття для відвідувачів і персоналу. Таке функціональне рішення забезпечує ефективне використання площ будівлі в мирний час та відповідає сучасним вимогам безпеки [12].

2.4 Об'ємно-просторове та архітектурно-конструктивне рішення арт-центру у м. Харків

Будівля має сучасну архітектурну композицію, утворену декількома взаємопов'язаними об'ємами різної висоти. Таке рішення дозволяє створити виразний силует споруди та забезпечити її композиційне домінування в межах проєктованої території.

За своїм образним вирішенням арт-центр нагадує просторову художню композицію, сформовану окремими блоками, які взаємодіють між собою та утворюють цілісний архітектурний ансамбль. Подібний підхід відображає багатогранність мистецького середовища, де кожен елемент має власне значення, але водночас є складовою єдиного творчого простору.

Рисунок 2.15 Загальний вигляд проєктної будівлі, головний фасад та фрагмент громадського простору перед будівлею.

Джерелом формоутворення також стали природні особливості території. Пластика будівлі, каскадне зміщення окремих об'ємів та система відкритих терас асоціюються з природним рельєфом і плавною динамікою водного середовища. Завдяки цьому споруда не протиставляється навколишньому ландшафту, а стає його логічним продовженням. Відкриті тераси формують додаткові громадські простори та забезпечують візуальний зв'язок між внутрішнім середовищем арт-центру і прилеглою територією.

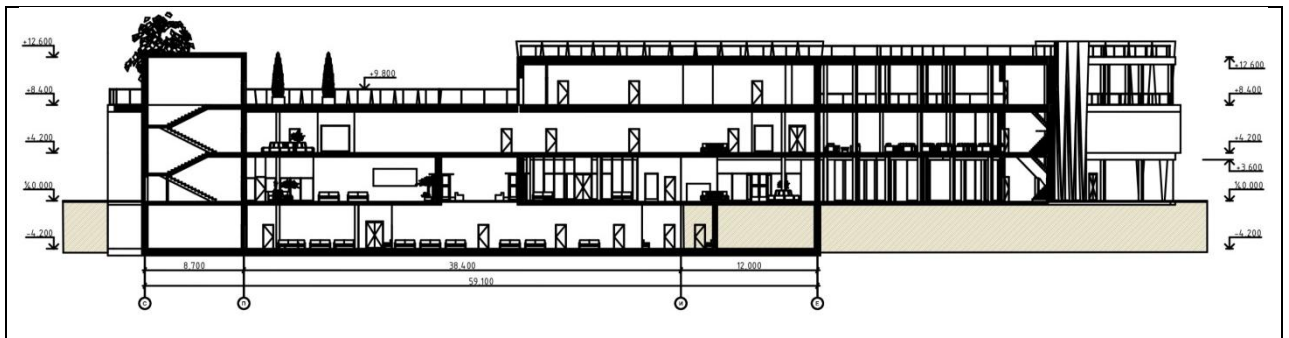

Рисунок 2.16 Розріз проєктної будівлі.

Несуча система будівлі прийнята у вигляді монолітного залізобетонного каркаса, який складається з вертикальних колон та горизонтальних елементів — ригелів і монолітних плит перекриття. Усі конструктивні елементи працюють як єдина просторова система, що забезпечує підвищену жорсткість і надійність споруди. Таке рішення дозволяє формувати великопролітні простори без надмірної кількості внутрішніх опор, що відповідає вимогам гнучкого планування громадських будівель [13].

З урахуванням інженерно-геологічних умов ділянки, розташування поблизу водойми та можливого підвищеного рівня ґрунтових вод, фундамент будівлі прийнято у вигляді монолітної залізобетонної плити. Вона забезпечує рівномірний розподіл навантажень на основу та зменшує ризик нерівномірних осідань конструкцій. Плитний фундамент є доцільним рішенням для умов слабких або водонасичених ґрунтів, а також при підвищених вимогах до просторової жорсткості споруди [14].

Підземний поверх подвійного призначення (укриття-склад) виконується з монолітних залізобетонних конструкцій і конструктивно об'єднується з фундаментною плитою, утворюючи жорсткий замкнений просторовий об'єм. Таке рішення забезпечує сприйняття вертикальних і горизонтальних навантажень та підвищує загальну стійкість будівлі. Для захисту підземної частини передбачається комплекс гідроізоляційних заходів відповідно до вимог захисту підземних конструкцій від ґрунтової вологи [12].

Просторова жорсткість будівлі забезпечується спільною роботою каркаса, фундаментної плити та монолітних ядер жорсткості, розташованих у зонах сходових кліток і ліфтових шахт. Такі ядра сприймають горизонтальні навантаження від вітру та забезпечують стійкість будівлі відповідно до вимог просторової роботи каркасних систем [15].

Рисунок 2.17 Фасади проєктної будівлі

Огороджувальні конструкції виконуються у вигляді навісної фасадної системи з вентиляльованим повітряним прошарком, що покращує теплотехнічні характеристики та забезпечує захист несучих конструкцій від атмосферних впливів. Рішення відповідає вимогам енергоефективності будівель [16].

Для забезпечення природного освітлення значна частина фасадів виконується зі світлопрозорих конструкцій, що створюють візуальний зв'язок внутрішніх просторів із навколишнім середовищем та відповідають вимогам інсоляції громадських будівель [17].

Міжповерхові перекриття прийняті монолітними залізобетонними, що забезпечує необхідну міцність, довговічність і вогнестійкість конструкцій відповідно до вимог пожежної безпеки будівель і споруд [18].

Покрівля будівлі виконується плоскою з внутрішньою організованою системою водовідведення, що забезпечує ефективне відведення атмосферних опадів та захист конструкцій від зволоження [19].

Експлуатована покрівля передбачає функціональне зонування та поєднує декілька типів використання. Частина покрівлі обладнується сонячними панелями, розміщеними на спеціальних опорних конструкціях з урахуванням інсоляції та оптимального кута нахилу, що забезпечує ефективне використання відновлюваних джерел енергії [20].

Інша частина покрівлі виконується як зелена покрівля з шаром газону та декоративних насаджень, що сприяє зменшенню перегріву будівлі, покращенню мікроклімату та затриманню дощових вод відповідно до принципів сталого будівництва [19].

Озеленення включає висадку дерев і кущів у спеціальних контейнерах (кадках), встановлених на конструкції покриття. Таке рішення дозволяє уникнути прямого впливу кореневої системи на плиту перекриття та забезпечує контрольовані умови експлуатації зелених насаджень.

3. ТЕХНІКО-ЕКОНОМІЧНІ ПОКАЗНИКИ АРТ-ЦЕНТРУ

Аналіз існуючого положення

Функціональне зонування території

(існуюче положення)

№ пп	Найменування зони	Площа, га	Питома вага, %	Питомий показник, м ² /чол.
1	2	3	4	5
1.	Озеленення	0,231	10	2,82
2.	Будівельний майданчик (незавершене будівництво)	0,657	28,40	8,01
3.	Невпорядковані території	1,426	61,62	17,39
	Разом в межах ділянки:	2,314	100,00	28,22

Баланс території ділянки проєктування

(існуюче положення)

№ п/п	Найменування елементів території	Площа, м ²	Питома вага, %	Питомий показник, м ² /чол.	Приміт- ка
1	2	3	4	5	6
1.	Територія, усього:	3709,3	16,0	-	
	у тому числі:				
1.1	Площа забудови будівель	-	-	-	
1.2	Дороги, проїзди та інші асфальтові покриття	-	-	-	
1.3	Грунтові дороги, доріжки, протоптиші	1395,5	6,03	1,70	
1.4	Відкриті майданчики для тимчасового зберігання автотранспорту	-	-	-	
1.5	Спортивні майданчики	-	-	-	
1.6	Майданчики для відпочинку	-	-	-	

1	2	3	4	5	6
1.7	Озеленення	2313,8	10	2,82	
2.	Територія установ обслуговування	-	-	-	
3.	Будівельний майданчик (незавершене будівництво)	6 565,9	28,4	8,01	
4.	Невпорядковані території	12862,44	55,59	15,69	
	Разом в межах ділянки:	23 137,6	100,0	28,22	

Проектна пропозиція

Функціональне зонування території

(проектна пропозиція)

№ п/п	Найменування зони	Площа, га	Питома вага, %	Питомий показник, м ² /чол.
1	2	3	4	5
1.	Зона загально-міського призначення	1,3826	59,7	16,9
2.	Рекреаційна зона	0,73517	31,8	8,9
3.	Вхідна зона	0,1407	6,1	1,7
4.	Господарська зона	0,0552	2,4	0,67
	Разом в межах ділянки:	2,314	100,0	28,22

Баланс території ділянки проєктування

(проектна пропозиція)

№ п/п	Найменування елементів території	Площа, м ²	Питома вага, %	Питомий показник, м ² /чол.	Приміт- ка
1	2	3	4	5	6
1.	Територія, усього:	15233,9	65,6	18,6	
	у тому числі:				
1.1	Площа забудови будівель, усього:	3 562,7	15,40	4,34	

1	2	3	4	5	6
	у тому числі:				
1.2	Дороги, проїзди та інші асфальтові покриття	4000,60	17,29	4,88	
1.3	Відкриті майданчики для тимчасового зберігання автотранспорту	1200,0	5,19	1,46	
1.4	Спортивні майданчики	-	-	-	відсут.
1.5	Майданчики для відпочинку і ігор дітей	845,6	3,65	1,03	
1.6	Озеленення та благоустрій території	5625	24,31	6,86	
2.	Територія установ обслуговування, усього:	552,0	2,4	0,67	
	у тому числі:				
2.1	Господарські майданчики	532,0	2,30	0,65	
2.2	Об'єкти енергетичного призначення	20,0	0,1	0,02	
3.	Рекреаційна територія	7351,7	31,8	8,9	
	Разом в межах ділянки:	23 137,6	100,0	28,22	

Техніко-економічні показники

(проектна пропозиція)

№ п/п	Найменування показників	Одиниці виміру	Кількість
1	2	3	4
1.	Територія ділянки	га	2,314
2.	Пропускна спроможність	чол.	820
3.	Навантаження на територію	чол. /га	354
4.	Площа забудови будівель	м ²	3562,7
5.	Щільність забудови	%	15,40
6.	Ступінь озеленення	%	24,31
7.	Ступінь озеленення	м ² /чол.	6,86
8.	Питома вага дорожніх покриттів	%	17,29

1	2	3	4
9.	Питома вага дорожніх покриттів	м ² /чол.	4,88
10.	Площа відкритих автостоянок	м ²	1200,0
11.	Місткість автостоянок	маш.-місце	48

**Об'ємно-планувальні показники
по будівлі Арт-центру у м. Харків**

1. Поверховість, поверх – 3
2. Площа забудови будинку, м² – 2878,3
3. Місткість будівлі, чол. - 500
4. Загальна площа будівлі, м² - 13 028,44
5. Загальна площа будівлі на одиницю місткості, м²/чол. – 26,1
6. Будівельний об'єм будівлі, м³ усього: - 46 857,73
у тому числі:
- надземний - 35 776,27
- підземний - 11 081,46
7. Будівельний об'єм будівлі на одиницю місткості, м³/чол., - 93,7
8. Корисна площа, м² - 5969,05
9. Корисна площа на одиницю місткості, м²/чол. – 11,9
10. Нормована площа будівлі, м² - 8701,78
11. Нормована площа на одиницю місткості, м²/чол. – 17,4
12. K_1 =нормована площа будів. / загальна площа будівлі; - 0,67
13. K_2 =будівельний об'єм будів. / загальна площа будівлі; - 3,60
14. K_3 =площа наружн. огорож. / загальна площа будівлі; - 0,62
15. K_4 =периметр зовнішніх стін / площа забудови будівлі; - 0,13

4. ОХОРОНА ПРАЦІ

Забезпечення охорони праці на законодавчому рівні

Проектування та подальша експлуатація арт-центру у місті Харків повинні здійснюватися відповідно до чинного законодавства України у сфері охорони праці, пожежної безпеки, цивільного захисту та забезпечення безпечних умов перебування людей у громадських будівлях. Основною метою комплексу заходів з охорони праці є створення безпечного, функціонального та комфортного середовища для працівників, відвідувачів, творчих колективів і технічного персоналу арт-центру.

Відповідно до ДСТУ 2293:2014 охорона праці визначається як система правових, соціально-економічних, організаційно-технічних, санітарно-гігієнічних і лікувально-профілактичних заходів та засобів, спрямованих на збереження життя, здоров'я і працездатності людини у процесі трудової діяльності [21]. Застосування даного підходу є особливо важливим для громадських багатофункціональних споруд із великим потоком людей, до яких належить арт-центр.

Конституція України гарантує кожному право на належні, безпечні та здорові умови праці, а також право на захист життя і здоров'я людини [22]. Під час розроблення проекту арт-центру ці положення враховуються шляхом створення безпечного внутрішнього середовища, організації шляхів евакуації, забезпечення нормативних параметрів мікроклімату та доступності приміщень.

Основні вимоги щодо організації трудових відносин, режиму праці та відпочинку працівників визначаються Кодексом законів про працю України [23]. Для персоналу арт-центру повинні бути передбачені безпечні робочі місця, належні санітарно-побутові умови, а також проведення інструктажів і навчання з питань охорони праці.

Закон України «Про охорону праці» встановлює обов'язки роботодавця щодо створення безпечних умов праці, проведення профілактичних заходів,

організації медичних оглядів та забезпечення працівників необхідними засобами індивідуального захисту [24]. Для арт-центру особливого значення набуває організація безпечної роботи адміністративного персоналу, працівників сценічних майданчиків, технічних служб, освітлювачів та працівників інженерного забезпечення.

З огляду на сучасні умови та розташування об'єкта у місті Харків, важливим аспектом є забезпечення цивільного захисту населення. Відповідно до ДБН В.2.2-5:2023 у громадських будівлях необхідно передбачати захисні споруди або приміщення подвійного призначення, що можуть використовуватись як укриття під час надзвичайних ситуацій та воєнних загроз [12]. Для арт-центру доцільним є облаштування укриття з необхідними інженерними системами, запасом води, вентиляцією та аварійним освітленням.

Положення Закону України «Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану» визначають особливості організації праці в умовах підвищеної небезпеки та надзвичайних ситуацій [25]. Для функціонування арт-центру це означає необхідність розроблення планів евакуації, алгоритмів реагування на повітряну тривогу та організації безпечного перебування людей у будівлі.

Відповідно до Закону України «Про систему громадського здоров'я» у приміщеннях громадського призначення повинні бути забезпечені належні санітарно-гігієнічні умови, достатній рівень природного та штучного освітлення, вентиляції, температурного режиму та якості повітря [26]. Дані вимоги є особливо актуальними для виставкових, лекційних і концертних просторів арт-центру, де передбачається одночасне перебування значної кількості людей.

Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища» регламентує необхідність дотримання екологічних вимог під час будівництва та експлуатації об'єктів [27]. У проєкті арт-центру передбачаються

енергоєфективні рішення, використання сучасних інженерних систем та заходи щодо зниження шумового і теплового забруднення.

Важливою складовою безпечної експлуатації будівлі є дотримання вимог пожежної безпеки. Згідно з НАПБ А.01.001-2014 та ДБН В.1.1-7:2016 будівля повинна бути обладнана системами пожежної сигналізації, оповіщення про пожежу, засобами пожежогасіння та безпечними шляхами евакуації [28; 18]. Усі евакуаційні виходи мають бути доступними, позначеними світловими покажчиками та відповідати нормативним вимогам.

Вимоги щодо безпеки та доступності будівель під час експлуатації регламентуються ДБН В.1.2-9:2021 [29]. Під час проектування арт-центру необхідно забезпечити безбар'єрність простору, безпечне пересування маломобільних груп населення, достатню ширину проходів та наявність засобів вертикального зв'язку.

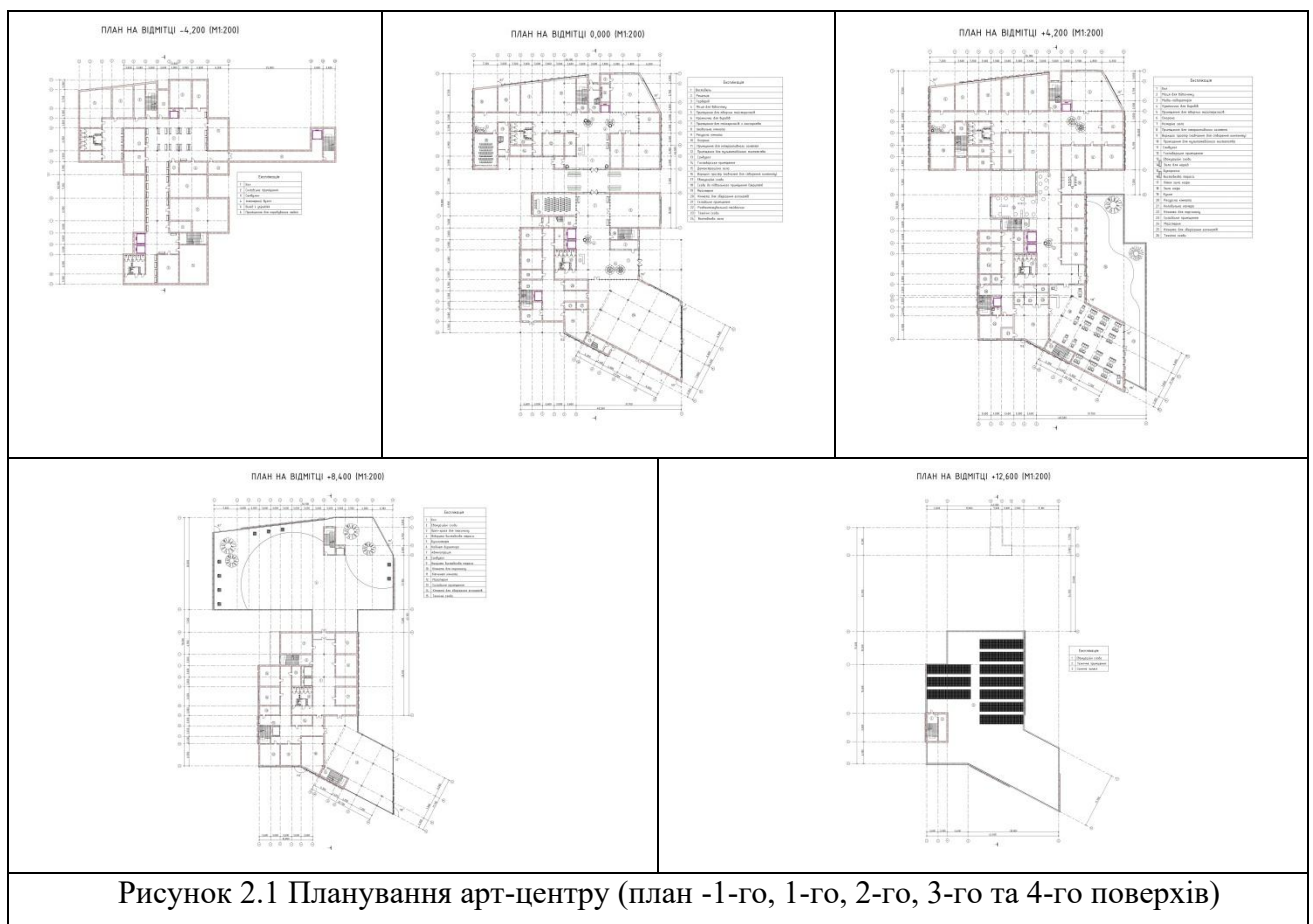
Для створення комфортних умов праці та перебування людей у будівлі враховуються норми природного і штучного освітлення відповідно до ДБН В.2.5-28:2018 [29], а також вимоги до систем опалення, вентиляції та кондиціонування згідно з ДБН В.2.5-67:2013 [30].

Робочі місця адміністративного персоналу арт-центру повинні відповідати вимогам ергономіки та безпеки роботи з комп'ютерною технікою. Дані положення регулюються НПАОП 0.00-7.15-18 та ДСТУ 8604:2015 [31; 32]. Робочі місця мають бути обладнані зручними меблями, достатнім освітленням, сучасною комп'ютерною технікою та забезпечувати правильне положення працівника під час роботи.

Таким чином, комплексне дотримання нормативно-правових вимог у сфері охорони праці дозволяє забезпечити безпечне функціонування арт-центру у місті Харків, створити комфортні умови праці та перебування людей, а також мінімізувати ризики виникнення надзвичайних ситуацій.

Аналіз умов праці та виявлення потенційних небезпек на об'єкті проектування (арт-центр у м. Харків)

Арт-центр у місті Харків є багатофункціональним громадським комплексом, призначеним для проведення виставок, культурно-мистецьких заходів, освітніх програм, майстер-класів, лекцій, творчих зустрічей та громадських подій. Особливістю функціонування такого об'єкта є одночасне перебування значної кількості людей різного віку та соціальних груп, що потребує підвищених вимог до організації безпеки.

До складу арт-центру входять виставкові зали, багатофункціональні простори, лекційні та навчальні приміщення, адміністративні кабінети, майстерні, кафе, технічні та допоміжні приміщення, санітарні вузли, рекреаційні зони, укриття та інженерні приміщення. Різноманітність функціональних зон формує широкий спектр потенційних небезпек, які необхідно враховувати під час експлуатації будівлі.

Основними виробничими та експлуатаційними процесами в арт-центрі є організація виставкової діяльності, монтаж експозицій, проведення культурних заходів, експлуатація мультимедійного обладнання, робота освітлювальних систем, обслуговування інженерних мереж, прибирання приміщень, функціонування кафе та забезпечення роботи адміністративного персоналу.

Під час експлуатації арт-центру можуть виникати такі потенційно небезпечні фактори:

- пожежна небезпека, пов'язана з використанням електрообладнання, освітлювальних приладів, мультимедійної техніки та великої кількості електромереж;
- небезпека ураження електричним струмом при експлуатації виставкового та сценічного обладнання;
- ризик травматизму під час монтажу експозицій, переміщення конструкцій та обладнання;
- підвищене психоемоційне навантаження на працівників під час проведення масових заходів;
- можливість виникнення надзвичайних ситуацій у зв'язку з воєнним станом та необхідністю евакуації відвідувачів;
- шумове навантаження у залах проведення концертів, лекцій та масових заходів;
- ризик падіння людей на сходах, пандусах або слизьких поверхнях;
- погіршення якості повітря у разі недостатньої вентиляції приміщень;
- небезпека виникнення тисняви у період проведення масових культурних подій.

Особливу увагу необхідно приділяти питанням пожежної безпеки. У будівлі повинні бути передбачені системи автоматичної пожежної сигналізації, оповіщення про пожежу, внутрішній протипожежний водопровід, вогнегасники та безпечні евакуаційні виходи. Усі шляхи

евакуації мають бути вільними та позначеними відповідними знаками безпеки.

У зв'язку з розташуванням об'єкта у місті Харків, яке перебуває в зоні підвищеної небезпеки через воєнні дії, важливим елементом забезпечення безпеки є організація цивільного захисту. В арт-центрі необхідно передбачити укриття або безпечний доступ до нього, систему оповіщення про повітряну тривогу, аварійне освітлення та алгоритми дій персоналу й відвідувачів у надзвичайних ситуаціях.

Для працівників адміністративної частини важливими є дотримання ергономічних вимог до робочих місць, правильна організація освітлення, вентиляції та режиму праці. Робочі місця з персональними комп'ютерами повинні відповідати санітарно-гігієнічним вимогам і забезпечувати комфортні умови праці.

Під час проектування та експлуатації арт-центру необхідно забезпечити доступність будівлі для маломобільних груп населення. Для цього передбачаються пандуси, ліфти, безбар'єрні маршрути пересування, тактильні елементи та відповідні санітарні приміщення.

Дослідження ризику реалізації потенційних небезпек на об'єкті проектування

Арт-центр у місті Харків належить до громадських будівель із масовим перебуванням людей, тому питання оцінки ризиків реалізації потенційних небезпек є одним із ключових елементів системи охорони праці. Аналіз ризиків дозволяє визначити найбільш небезпечні фактори, оцінити можливі наслідки їх впливу та розробити ефективні заходи щодо попередження аварійних ситуацій.

Одним із основних ризиків під час експлуатації арт-центру є виникнення пожежі. Причинами можуть бути коротке замикання електромережі, перевантаження електрообладнання, несправність

освітлювальних систем або порушення правил експлуатації технічного обладнання. Враховуючи наявність виставкових просторів, мультимедійної техніки, декоративних елементів та значної кількості відвідувачів, пожежа може призвести до швидкого поширення небезпечних факторів та ускладнення евакуації людей.

Важливим ризиком є ураження електричним струмом під час експлуатації сценічного, виставкового або комп'ютерного обладнання. Особливо це стосується технічного персоналу, який здійснює монтаж та обслуговування обладнання. Для мінімізації цього ризику необхідно забезпечити справний технічний стан електромереж та регулярне проведення профілактичних перевірок.

Під час проведення масових заходів існує ризик виникнення тисняви та травмування людей у зонах великого скупчення відвідувачів. Найбільш небезпечними ділянками є входи, евакуаційні виходи, сходові клітини та багатофункціональні зали. Для зниження ризику необхідно забезпечити достатню пропускну здатність шляхів евакуації та організувати контроль потоків людей.

У зв'язку з воєнним станом та розташуванням об'єкта у місті Харків важливим фактором ризику є можливість виникнення надзвичайних ситуацій воєнного характеру. Це вимагає забезпечення швидкого доступу до укриття, наявності системи оповіщення та організації безпечної евакуації працівників і відвідувачів.

Для працівників адміністративної частини арт-центру існують ризики, пов'язані з тривалою роботою за комп'ютером. Основними негативними чинниками є статичне навантаження, перенапруження зору, недостатня рухова активність та психоемоційне напруження.

Також необхідно враховувати ризики погіршення санітарно-гігієнічних умов у приміщеннях. Недостатня вентиляція, перевищення допустимого рівня шуму, неякісне освітлення або порушення температурного режиму

можуть негативно впливати на працездатність персоналу та комфорт відвідувачів.

Таблиця 1. Матриця оцінювання ризиків на об'єкті проєктування.

№	Потенційна небезпека	Категорія серйозності наслідків	Рівень імовірності	Оцінка ризику	Характеристика ризику
1	Виникнення пожежі у виставкових залах	I	B	Надмірний	Потребує постійного контролю та протипожежного захисту
2	Задимлення приміщень під час пожежі	I	C	Критичний	Необхідне димовидалення та безпечна евакуація
3	Ураження електричним струмом	II	C	Значний	Потребує регулярного технічного контролю електромереж
4	Перевантаження евакуаційних шляхів	II	B	Критичний	Необхідний контроль потоків людей під час масових заходів
5	Падіння людей на сходах або пандусах	III	C	Помірний	Необхідне використання неслизьких покриттів
6	Травмування під час монтажу експозицій	III	C	Помірний	Потребує дотримання вимог безпеки праці
7	Недостатній рівень освітлення	IV	B	Помірний	Необхідне дотримання норм освітлення
8	Порушення параметрів мікроклімату	III	C	Помірний	Потребує ефективної вентиляції та кондиціонування
9	Надмірний рівень шуму під час заходів	IV	B	Помірний	Необхідний контроль акустичного навантаження
10	Відмова систем електропостачання	II	C	Значний	Потрібне резервне джерело живлення
11	Психоемоційне перевантаження персоналу	IV	B	Помірний	Потребує раціональної організації праці
12	Надзвичайні ситуації воєнного характеру	I	B	Надмірний	Необхідна наявність укриття та системи оповіщення

Розробка організаційно-технічних, архітектурно-планувальних заходів, спрямованих на покращення умов праці на об'єкті проектування

Для забезпечення безпечної експлуатації арт-центру у місті Харків необхідно впровадити комплекс організаційних, технічних та санітарно-гігієнічних заходів.

Одним із головних заходів є забезпечення пожежної безпеки будівлі. Усі приміщення арт-центру повинні бути обладнані системами автоматичної пожежної сигналізації та системами оповіщення про пожежу. На кожному поверсі необхідно розміщувати вогнегасники відповідно до нормативних вимог. Оздоблювальні матеріали, що застосовуються у громадських просторах, мають відповідати вимогам пожежної безпеки та мати необхідний рівень вогнестійкості.

Для безпечної евакуації людей необхідно забезпечити достатню кількість евакуаційних виходів, передбачити аварійне освітлення, світлові покажчики напрямку руху та плани евакуації. Евакуаційні шляхи повинні залишатися вільними від сторонніх предметів.

Важливим заходом є організація системи цивільного захисту. В арт-центрі необхідно передбачити укриття або швидкий доступ до захисної споруди, створити систему оповіщення про повітряну тривогу та провести інструктаж персоналу щодо дій у разі надзвичайної ситуації. Для забезпечення автономної роботи окремих систем доцільно використовувати резервне джерело живлення.

З метою підтримання комфортного мікроклімату у приміщеннях необхідно передбачити ефективні системи вентиляції та кондиціонування. У виставкових залах і зонах масового перебування людей необхідно забезпечити нормативний повітрообмін та підтримання оптимальної температури.

Для покращення умов праці адміністративного персоналу необхідно дотримуватись ергономічних вимог до робочих місць. Робочі столи та крісла повинні забезпечувати правильне положення тіла працівника, а комп'ютерне обладнання має бути розташоване відповідно до вимог охорони праці.

Важливим елементом безпеки є забезпечення доступності будівлі для всіх груп населення. Для цього проєктом передбачаються пандуси, ліфти, широкі проходи та спеціально обладнані санітарні приміщення.

Для зниження ризику травматизму необхідно використовувати неслизькі покриття підлоги, забезпечити достатній рівень освітлення у всіх функціональних зонах та регулярно проводити технічне обслуговування інженерних систем і обладнання.

З метою підтримання належного санітарного стану в арт-центрі необхідно здійснювати регулярне прибирання приміщень, контроль якості повітря, очищення вентиляційних систем та дотримання вимог щодо поводження з відходами.

Висновки

У процесі виконання розділу «Охорона праці» було проведено аналіз нормативно-правової бази та основних вимог щодо забезпечення безпечної експлуатації громадських будівель культурного призначення. Визначено основні потенційні небезпеки, характерні для функціонування арт-центру у місті Харків, серед яких пожежна небезпека, ризик ураження електричним струмом, небезпека травматизму під час масових заходів, вплив несприятливих санітарно-гігієнічних факторів та ризику, пов'язані з воєнним станом.

У результаті дослідження було встановлено необхідність комплексного підходу до організації системи охорони праці на об'єкті проєктування. Для забезпечення безпеки працівників і відвідувачів запропоновано організаційно-технічні та архітектурно-планувальні заходи, спрямовані на покращення умов праці, забезпечення пожежної безпеки, цивільного захисту, доступності будівлі та підтримання нормативного мікроклімату.

Запропоновані рішення дозволяють створити безпечне та комфортне середовище для культурної, освітньої та громадської діяльності, а також забезпечують відповідність арт-центру сучасним вимогам охорони праці та нормативним документам України.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ ДЖЕРЕЛ

1. ДБН Б.2.2-12:2019. Планування та забудова територій [Електронний ресурс]. – Чинний від 2019-10-01; зі Зміною № 1, чинною від 2026-01-01. – Київ : Мінрегіон України, 2019. – URL: https://e-construction.gov.ua/laws_detail/3260441209981634046
2. ДБН В.2.2-9:2018. Громадські будинки та споруди. Основні положення [Електронний ресурс]. – Чинний від 2019-06-01; зі Зміною № 1. – Київ : Мінрегіон України, 2018. – URL: https://e-construction.gov.ua/laws_detail/3199648113669179181?doc_type=2
3. Landry C. The Creative City: A Toolkit for Urban Innovators. 2nd ed. London : Routledge, 2008. 384 p. URL: <https://www.routledge.com/The-Creative-City-A-Toolkit-for-Urban-Innovators/Landry/p/book/9781844075980> (date of access: 05.05.2026).
4. Florida R. The Rise of the Creative Class: And How It's Transforming Work, Leisure, Community and Everyday Life. New York : Basic Books, 2014. 512 p. URL: <https://files.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Masuk/0043553.pdf> (date of access: 06.05.2026).
5. Gehl J. Life Between Buildings: Using Public Space. Washington : Island Press, 2011. 216 p.
6. United Nations. Sustainable Development Goal 11: Sustainable Cities and Communities [Electronic resource]. – Title from screen. – United Nations. – URL: <https://sdgs.un.org/goals/goal11> (date of access: 08.06.2026).
7. TIC Art Center / DOMANI [Electronic resource]. – Title from screen. – ArchDaily. – URL: <https://www.archdaily.com/976897/tic-art-center-domani> (date of access: 05.05.2026).
8. Yunnan Dongfengyun Art Center [Electronic resource]. – Title from screen. – Archello. – URL: <https://archello.com/project/yunnan-dongfengyun-art-center> (date of access: 06.05.2026).

9. Dragon Lake Public Art Center [Electronic resource]. – Title from screen. – Archello. – URL: <https://archello.com/project/dragon-lake-public-art-center> (date of access: 07.05.2026).
10. ДБН Б.2.2-5:2011. Планування та забудова міст, селищ і функціональних територій. Благоустрій територій [Електронний ресурс]. – Чинний від 2012-09-01; із змінами. – Київ : Мінрегіон України, 2012. – URL: https://e-construction.gov.ua/laws_detail/2845913998946206853?doc_type=2
11. ДБН В.2.2-40:2018. Інклюзивність будівель і споруд. Основні положення [Електронний ресурс]. – Чинний від 2019-04-01; із змінами. – Київ : Мінрегіон України, 2018. – URL: https://e-construction.gov.ua/laws_detail/3192362160978134152?doc_type=2
12. ДБН В.2.2-5:2023. Захисні споруди цивільного захисту [Електронний ресурс]. – Чинний від 2023-11-01; із змінами. – Київ : Міністерство розвитку громад, територій та інфраструктури України, 2023. – URL: https://e-construction.gov.ua/laws_detail/3225773063500990463?doc_type=2
13. ДБН В.2.6-98:2009. Конструкції будинків і споруд. Бетонні та залізобетонні конструкції. Основні положення [Електронний ресурс]. – Чинний від 2011-07-01; із змінами. – Київ : Мінрегіонбуд України, 2011. – URL: https://e-construction.gov.ua/laws_detail/3200410998024438840
14. ДБН В.2.1-10:2018. Основи і фундаменти будівель та споруд. Основні положення [Електронний ресурс]. – Чинний від 2019-01-01; із змінами. – Київ : Мінрегіон України, 2018. – URL: https://e-construction.gov.ua/laws_detail/3082795291120764490
15. ДБН В.1.2-12:2026. Будівництво в умовах ущільненої забудови. Вимоги безпеки [Електронний ресурс]. – Чинний від 2026-05-01. – Київ : Міністерство розвитку громад та територій України, 2026. – URL: https://e-construction.gov.ua/laws_detail/3830448257805321894?doc_type=2
16. ДБН В.2.6-31:2021. Теплова ізоляція та енергоефективність будівель [Електронний ресурс]. – Чинний від 2022-09-01. – Київ : Міністерство

- розвитку громад та територій України, 2022. – URL: https://e-construction.gov.ua/laws_detail/3075196638495507996
17. ДБН В.2.5-28:2018. Природне і штучне освітлення [Електронний ресурс]. – Чинний від 2019-03-01; зі Зміною № 1, чинною від 2026-01-01. – Київ : Мінрегіон України, 2018. – URL: https://e-construction.gov.ua/laws_detail/3718602641056466807?doc_type=2
18. ДБН В.1.1-7:2016. Пожежна безпека об'єктів будівництва. Загальні вимоги [Електронний ресурс]. – Чинний від 2017-06-01; із змінами. – Київ : Мінрегіон України, 2016. – URL: https://e-construction.gov.ua/laws_detail/3019922918881626107
19. ДБН В.2.6-220:2017. Покриття будівель і споруд [Електронний ресурс]. – Чинний від 2018-01-01. – Київ : Мінрегіон України, 2017. – URL: https://e-construction.gov.ua/laws_detail/3075022912814581025?doc_type=2
20. ДБН В.2.5-56:2014. Системи протипожежного захисту [Електронний ресурс]. – Чинний від 2015-07-01; із змінами. – Київ : Мінрегіон України, 2014. – URL: https://e-construction.gov.ua/laws_detail/3074273054442241939?doc_type=2
21. ДСТУ 2293:2014. Охорона праці. Терміни та визначення основних понять [Електронний ресурс]. – Чинний від 2014-12-02. – Київ : Мінекономрозвитку України, 2014. – URL: https://online.budstandart.com/ua/catalog/doc-page.html?id_doc=61781
22. Конституція України : Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР [Електронний ресурс]. – Чинна, поточна редакція. – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
23. Кодекс законів про працю України : Кодекс України від 10.12.1971 № 322-VIII [Електронний ресурс]. – Чинний, поточна редакція. – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#Text>

24. Про охорону праці : Закон України від 14.10.1992 № 2694-XII [Електронний ресурс]. – Чинний, поточна редакція. – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2694-12#Text>
25. Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану : Закон України від 15.03.2022 № 2136-IX [Електронний ресурс]. – Чинний, поточна редакція. – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2136-20#Text>
26. Про систему громадського здоров'я : Закон України від 06.09.2022 № 2573-IX [Електронний ресурс]. – Чинний, поточна редакція. – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2573-20#Text>
27. Про охорону навколишнього природного середовища : Закон України від 25.06.1991 № 1264-XII [Електронний ресурс]. – Чинний, поточна редакція. – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1264-12#Text>
28. Про затвердження Правил пожежної безпеки в Україні : наказ Міністерства внутрішніх справ України від 30.12.2014 № 1417 [Електронний ресурс]. – Чинний, поточна редакція. – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0252-15#Text>
29. ДБН В.1.2-9:2021. Основні вимоги до будівель і споруд. Безпека і доступність під час експлуатації [Електронний ресурс]. – Чинний від 2022-09-01. – Київ : Міністерство розвитку громад та територій України, 2021. – URL: https://dreamdim.ua/wp-content/uploads/2022/08/DBN-V_1_2_9-2021.pdf
30. ДБН В.2.5-67:2013. Опалення, вентиляція та кондиціонування [Електронний ресурс]. – Чинний від 2014-01-01; із змінами. – Київ : Мінрегіон України, 2013. – URL: https://e-construction.gov.ua/laws_detail/3074971619479783152
31. НПАОП 0.00-7.15-18. Вимоги щодо безпеки та захисту здоров'я працівників під час роботи з екранними пристроями [Електронний ресурс]. – Чинний від 2018-05-18. – Київ : Міністерство соціальної

політики України, 2018. – URL:
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0508-18#Text>

32. ДСТУ 8604:2015. Дизайн і ергономіка. Робоче місце для виконання робіт у положенні сидячи. Загальні ергономічні вимоги [Електронний ресурс]. – Чинний від 2017-01-01. – Київ : ДП «УкрНДНЦ», 2015. – URL: https://online.budstandart.com/ua/catalog/doc-page.html?id_doc=71028